

EDINOST

Izbaja izvzemati ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: ulica sv. Franciska Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisni naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopolis se ne vračajo. — Odgovorni urednik: Prof. F. Peric. Lastnik tiskarna Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Naročnina: za mesec L 2.—; 3 mesece L 1.950; pol leta L 3.20.— in celo leto L 60.—. Za izposojanje mesečno 5 lir več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 50 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.20, oglasi denarnih zavodov mm po L 2.—. Mali oglasi po 30 cent. beseda, najmanj pa L 3.—. Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Franciska Asiškega št. 20, I. nad. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Življenjsko vprašanje

Ko so jeseni l. 1923. začele prihajati prve vesti o šolski reformi, ki jo je pripravil tedanji naučni minister Gentile, posebno pa o nje dolobah, ki naj tudi iz ljudske šole odpravi materinski jezik dece drugorodnih državljanov — nikakor nisimo mogli verjeti v tako namero naučne uprave. Nismo mogli verjeti, ker se nam je zdelo absolutno neverjetno, da bi se mogla naučna uprava odločiti za tako usodno preosnovno manjšinskega ljudskega šolstva, ker se mora vendar — tako smo mislili — zavedati, da bi z odpravo materinskega kot učnega jezika odpravila tudi glavno sredstvo, ki more jamčiti za uspeh pouka in vzgoje, ter dati ljudski šoli možnost, da bo mogla res ustrezati svoji kulturni in civilizatorski nalogi. To je: da bo mogla širiti med ljudstvom naobrazenost in dajati deci tisto mero znanja, ki je potrebna za eksistentno borbo v življenju, zlasti kulturne države.

Gentilejeva šolska reforma pa nam je donesla, kar se nam je zdelo izključeno. Naš materinski jezik je bil izključen iz naših ljudskih šol. Nada naša, da pametna izprevidnost odvrne tako usodno mero, je bila ljuto prevarjena. Kakor pa da se je tudi Gentile sam nekoliko ustrašil vse dalekosežnosti svoje navedbe, je vendarle v svojem dekretu zakonu dopustil neznanstvo mrvice pravice našemu jeziku. Uvedel je nampravo "dodatni ur" za materinski jezik drugorodnih otrok. Z dolobom pa, da bodo te dodatne ure mogli obiskovati samo otroci, katerih starši bodo to zahtevali s posebno izjavo.

Malo milosti je bilo to, bore malo. Po normalnem mišljenju najdobjeja drobnitnica najnaravnijeje pravice. Reči bi mogli, da je bila to ironija z ozirom na veliko vlogo, ki jo vrši materinski učni jezik v šolskem pouku in v vzgoji otrok. No, naše ljudstvo je v svoji stiski vendarle poseglo tudi po tej drobnitnici. Potem pa je prišlo nekaj presenetljivega, neverjetnega. Roko, ki je posegala po tej drobnitnici, zagotovljeni z zakonom, je v mnogih krajih zavračala druga roka: podrejeni šolski organi niso radi sprejemali tozadevnih prijav. Celo to se je govorilo ljudstvu, da s tako zahtevo zagreša nekaj nedopustnega.

Med tem pa se je proti Gentilejevi šolski reformi — radi nje raznih dolob glede visokega in srednjega šolstva — raznel v starih pokrajinah Italije vihar. Prišlo je celo do pouličnih demonstracij od strani visokoskolske mladine.

Naučni minister Gentile je padel in sledil mu je sedanji minister Fedele. Zopet nam je šinil žarek rahle nade. Domnevali smo si, da se v novem možu vzbudi spoznanje o neumnosti in škodljivosti zakona njegovega prednika in da bo smatral za svojo nalogo, da Gentilejevo reformo reformira tudi v jezikovnem pogledu za našo ljudsko šolo. Nadejali smo se, da se našemu jeziku povrne vsaj neka mera pravice.

Toda tudi ta nada se ni izpolnila. Nasprotno: pred nekoliko dnevi nam je uradni list prinesel dekret zakona, ki odjemlje našemu jeziku še tisto mrvice pravice: tudi tiste dodatne ure so odpravljene! V naši ljudski šoli se ne bo čul več noben zvok materinskega jezika otrok!

Če je potrebno, da šele pripovedujemo, kaj bodo posledice tega usodnega dejstva? Naša bodoča generacija ne bo znala niti čitati v svojem materinskem jeziku! A to pomeni, da nam bo doračal rob — anal-fabetov! In to v sedanjem prosvetljenem veku, ko sta znanje in naobrazba vir in neizbežna predpogoja življenja! Ali si je možno ob neukosti mase misliti kulturne napredek in gospodarski razmah? Kajti prazni računi so, če kdo misli, da bi si otroci drugorodcev — ob sedanjih metodah, brez pomoči materinskega jezika — mogli pridobiti potrebno strokovno znanje ali pa toliko poznavanje italijanske, da bi jim mogla italijanska pisana beseda nadomestiti čtivo v svojem jeziku, edino povsem razumljivem širokim plastem ljudstva!

Položaj, v katerega spravlja gori opisana šolska politika naše ljudstvo in njegovo kulturo, je povsem, kar smo ugotovili, skrajno resen. Samoobsebi se narekuje vprašanje: kaj sedaj? Kaj nam je storiti, da se odvrne preteča nevarnost anal-fabetizma, ki grozi, da loči že novo generacijo od naše narodne kulture in narodnega življenja sploh? Podrobna razprava o tem vprašanju ne spada sem. Zato ga le postavljamo. Le to naj še dodamo, da je to vprašanje za nas takorekoč najresnejše življenjsko vprašanje, je tako, da mora o njem razmišljati sleherni Slovenec in Hrvat od razumnika pa do najskromnejšega kmetiča.

Rekonstrukcija bolgarske vlade

SOFIJA, 30. Z ozirom na vesti, ki so jih objavili nekateri listi o rekonstrukciji bolgarske vlade, sporoča nek uradni komunik, da se je ministrski predsednik včeraj še nadalje razgovarjal o položaju z glavnimi predstavniki vladne stranke.

Razgovori se bodo nadaljevali tudi jutri.

Zasedanje turškega vrhovnega sveta.

ANGURA, 30. Včeraj je Mustafa Kemal paša otvoril zasedanje turškega vrhovnega sveta. Kemal je v svojem govoru izrazil upanje, da bo delo vojnega sveta imelo resničen uspeh ter poslal svoj pozdrav turški vojski.

Mussolinijev sestanek s Chamberlainom v Rapallu

Seja ministrskega sveta — Dnevnik «Il Mattino» prešel v fašistovski rok — Zborovanje vodstva italijanske liberalne stranke — Ustanovitev zavoda za krščansko starinoslovje

RIM, 30. Na povratku iz Milana v Rim se je ministrski predsednik Mussolini včeraj ob 6.15 zvečer ustavil v Rapallu ter imel daljši razgovor z angleškim zunanjim ministrom Chamberlainom. Ob tej priliki sta državnika izmenjala — tako pravi uradno poročilo — svoja naziranja glede važnih mednarodnih vprašanj, ki so sedaj na dnevnem redu. Tekom razgovora se je izkazala potreba za nadaljnje sodelovanje med obema državama, da se spravijo v sklad razni nasprotujoči si interesi in tako pripomore h konsolidaciji evropskega mira.

Ta razgovor je brezdvomno velike politične važnosti. Kajti razumljivo je, da se je razgovor sprico tesnih gospodarskih in političnih odnosov Italije z Anglijo tikel aktualnih problemov. On. Mussolini je tik pred odhodom iz Rapalla izjavil neki odlični osebi, da upa v popoln uspeh predstojtečih pogajanj v Londonu v svrhu ureditve italijanskih dolgov napram Angliji.

RIM, 30. Pod predsedstvom on. Mussolinija se je danes ob 16. sestal v vimalniški palači ministrski svet. Načelnik vlade je poročal o najvažnejših vprašanjih, ki so na dnevnem redu sedanje zunanje politike, o razpravah in o sklepih Društva narodov v Ženevi ob priliki paraficiranja garancijske pogodbe in o razorožitvenih pripravah. Nadalje je obvestil ministra o vsebini pogovora, ki ga je imel včeraj v Rapallu z angleškim zunanjim ministrom Chamberlainom in ki je brezdvomno velike važnosti sprico predstojtečih angleško-italijanskih pogajanj za ureditev italijanskih dolgov napram Angliji. Na predlog notranjega ministra je ministrski svet odobril načrt odloka zakona, ki predvideva razširjenje mesta Genova, kateremu se priključijo 19 bližnjih pokrajin. To razširjenje je že del časa zahteval trgovski in industrijski razvoj ligurske prestolice.

Finančni minister conte Volpi je obrazložil ministrskemu svetu finančni položaj koncem leta 1925, vprašanje italijanske vojne dolga napram Angliji ter določil smernice, katerih se bo morala držati italijanska finančna delegacija pri pogajanjih v Londonu. Ministrski svet je te smernice odobril.

Seja je bila zaključena ob 19.30. Ministrski svet je bil zopet sklican za jutri ob 10. predpoldne.

NAPELJ, 30. «Il Mattino» in drugi listi, ki so bili odvisni od južne izdajateljske družbe, so prešli v lastništvo neapeljske industrijske skupine, ki ji načeluje on. Barattello. «Il Mattino» bo branil interese

južnoitalijanskih pokrajin ter sledil navodilom ministrskega predsednika in fašizma. Vodil ga bo dosedanjí urednik Riccardo Forster. Neapeljski fašisti niso nikakor zadovoljni s to spremembo; raditega so pričeli zopet bojkotirati dnevnik «Mattino».

PAVIA, 30. Konservativni list «La Provincia Pavese» preide s 1. januarja k fašistom in bo izhajal pod naslovom «Il Popolo». Vodil ga bo fašistovski poslanec on. Masi.

GENOVA, 30. Pod predsedstvom Borzina se je včeraj sestal v Genovi vodstvo italijanske liberalne stranke. Zborovanja so se med drugimi udeležili tudi senator prof. Francesco Ruffini, poslanci on. Boeri, Marcello Ducos, Marcello Soleri, Corrado Gay, generalni tajnik italijanske liberalne stranke Quintina Piras in podtajnik Aldo Canepa. V imenu vodstva se je predsednik zahvalil senatorju Ruffiniju za uspešno delo, ki so ga izvršili v obrambo liberalnih načel liberalni pristaši v senatu. Poročilo o splošni strankni politični situaciji je podal generalni tajnik Piras. Po daljši razpravi, v katero sta marljivo posegala senator Ruffini in poslanec Soleri, je bilo sklenjeno, da se skliče svet italijanske liberalne stranke 10. januarja v Rim.

RIM, 30. «Osservatore Romano» objavlja papežev «motu proprio», glasom katerega se spopolni komisija za cerkveno starinoslovje, ki jo je ustanovil leta 1852. papež Pij IX., ustanovi zavod za krščansko starinoslovje. Namen tega zavoda je, da vzporedi navedeno komisijo z vatikansko akademijo starinoslovja. Sv. oče želi, da se te ustanove z obnovo vno oprejo proučevanja že odkritih katakomb in nadaljujejo raziskovanje važnih spomenikov, ki pričajo na početke krščanstva v Rimu in njegov razvoj v naslednjih stoletjih. Novoustanovljeni zavod za krščansko starinoslovje bo imel lastno znanstveno fakulteto s tečajem za splošno krščansko starinoslovje, za topografijo krščanskega Rima in za starokrščansko ikonografijo in epigrafijo. Tečaj bo trajal tri leta. Zavod bo razpolagal z bogato knjižnico in se bo nahajal na Eskvilinu.

Razpust parmske fašistovske pokrajinske zveze

PARMA, 30. Radi disciplinarnih nedostatkov je poslanec Ricci danes razpustil parmsko pokrajinsko fašistovsko zvezo, ki bo v najkrajšem času reorganizirana. Njeno uradno glasilo bo «Il Corriere Emilian».

Živahno politično življenje v Beogradu

Zakonski predlog za izenačenje neposrednih davkov na seji ministrskega sveta.

BEOGRAD, 30. (Izv.) Politično življenje v Beogradu je bilo danes mnogo živahnije nego v zadnjih dneh. Pašić je bil ves dopoldne v predsedništvu vlade in je nad eno konferenco z radikalnim prvako Azo Stanojevićem. To posvetovanje se spravlja v zvezo s položajem v radikalni klubu. Položaj vlade je ostal danes neizpremenjen.

Nato je Pašić sprejel predsednika narodne skupščine Trifkovića, ki se je prišel od njega posloviti pred svojim odhodom v Pariz, kjer se zdravi njegov sin.

Popoldne se je zglasil pri Nintiču minister za vere Trifunović, ki je pol ura konferiral z njim o vprašanju odnosov med Jugoslavijo in Vatikanom z ozirom na spor radi zavoda sv. Jeronima v Rimu.

Ob 11. dopoldne je kralj sprejel ministra za agrarno reformo Pavla Radića, ki je ostal na dvoru eno uro. Medtem se je izvršila v ministrstvu za pravosodje konferenca ministrov pod predsedstvom Marka Gjuršića, na kateri se je nadaljevalo razpravljanje o osnovnih sodnih zakonih.

Popoldne je bil na kratki avdijenci pri kralju prosvetni minister St. Radić.

Zvečer je imela vlada dolgo sejo, ki je bila izključno posvečena pretresu zakonskega predloga o izenačenju neposrednih davkov. Pri tem je bil brez večjih izprememb sprejet prvi oddelek, ki vsebuje splošne odredbe zakona.

Za danes so vladni krogi pričakovali, da se bosta sestala Pašić in Stjepan Radić. Ali do tega setanka ni prišlo.

Radićevski ministri so ves popoldne imeli razgovore, ki jih je vodil Stjepan Radić. Pašić je popoldne konferiral z več prvaki radikalne stranke, med drugimi tudi s predsednikom radikalnega kluba Ljubo Živkovićem. Govorila sta tudi o kongresu radikalnega kluba, kateri se bo vršil najbrže meseca maja.

Konferenca Male antante zopet odgodena

BEOGRAD, 30. (Izv.) Današnja «Pravda» poroča, da je bila napovedana konferenca Male antante v Dubrovniku zopet odgodena, ker bo v dneh, ko bi se morala vršiti ta konferenca, čehoslovski zunanji minister Beneš zaposlen z obiskom predsednika poljske vlade in se bo potem podal v Ženevo. Konferenca Male antante se bo vršila najbrže spomladi in sicer na Bledu.

Ponarejeni tišočaki tudi v Zagrebu

ZAGREB, 30. Zagrebska policija ne-umorno nadaljuje preiskavo v zadevi ponarejenih bankovcev po tisoč dinarjev, ki so jih zaplenili pri dveh neznancah v Novi Gradski. V to svrhu je odšlo nekaj zagrebskih policijskih uradnikov na deželo,

da preiskuje zadevo tudi zunaj Zagreba. Danes je prinesla neka tukajšnja agentura na policijo ponarejen bankovec za 1000 D, ki ga je dobila od neznane stranke.

Samomor pred glavnim oltarjem v katedrali

SARAJEVO, 30. Včeraj dopoldne se je zadržala pred glavnim oltarjem v sara-jevski katedrali služkinja Marica Veričkova. Izpila je 25 g kizla. Prepeljali so jo sicer v bolnišnico, vendar je kmalu potem umrla. Vzrok samomoru je nesrečna ljubez.

Izpremenjen načrt za amnestijo na Bolgarskem

SOFIJA, 30. (Izv.) Iz Sofije poročajo, da je parlamentarni odbor izpremenil načrt za zakon o amnestiji, s katero bi se mogli okoristiti prvaki komunistov in bivši voditelji zemljorad-niške stranke Obor, Kosta Todorov in drugi.

Čehoslovška bo priznala ZSSR

PRAGA, 30. Kakor poroča poluradno «Česke Slovo» je gotovo, da bo Čehoslo-vška priznala tudi «de jure» ZSSR. Tozadeven sklep je bil že storjen, čeprav treba razčistiti še nekatera vprašanja med strankami vladne koalicije. Med državami Malega sporazuma je že prišlo v tej stvari do soglasnega sklepa.

Kongres ruske komunistične stranke odobril delovanje izvršilnega odbora

MOSKVA, 30. Po poročilu Zinovjeva je kongres ruske komunistične stranke z velikansko večino odobril delovanje zastopništva ruske kom. stranke v izvršilnem odboru Komiterna.

Kongres je odobril tudi poziv na strankino organizacijo v Leningradu, v katerem se naglašja, da se njena delegacija s tem, da je glasovala proti zaupnici glavnemu odboru in s tem, da je imenovala posebne-ge referenta za proučitev odborovega poročila, ni ravnala v smislu sklepov strankinega zborovanja v Leningradu, na katerem je bilo izraženo popolno zaupanje v glavni odbor. Poziv izraža tudi upanje in prepričanje, da bo organizacija v Leningradu soglasno obodila tako postopanje, ki bi znalo ogroziti solidarnost v stranki.

Spregovoril je nato še Čičerin, kateremu so zborovalci priredili navdušene ovacije. Podal je poročilo o mednarodnem položaju.

MOSKVA, 30. Kongres ruske komunistične stranke je z velikansko večino sklenil, da ne bo poslušal Kamenova poročilo o gospodarskih vprašanjih, ker je Kamenov glasoval proti zaupnici glavnemu odboru in ne bi mogel torej zastopati mnenja tega odbora. Govoril je nato

Tomski, ki je poročal o nalogah delavskih sindikatov. Kongres bo izvil še nov glavni odbor, naker se bo zaključil; to se bo pa zgodilo najbrže že jutri.

Ameriški finančni strokovnjaki v Varšavi

za proučevanje težkega finančnega položaja na Poljskem

VARŠAVA, 30. Med božičnimi prazniki so se ustanovili v Varšavi, Krakovu, Lvovu in v drugih večjih mestih mešanski odbori za gospodarsko obrambo, ki so z ozirom na težko finančno krizo izdali na prebivalstvo oklice, v katerih pozivajo patrijote, naj se obdavčijo sami in naj v dobrobit države darujejo do 10. januarja zlato, srebro in druge dragocene predmete. Darove bo uporabila Banka Poljska za kovinsko kritje zlatnika. Po dosedanjih poročilih bo imela ta patrijotska akcija ugoden uspeh.

Ministrski predsednik Skrzynski je med božičnimi prazniki obiskal gornješlezjsko, dombrovske in lodzsko industrijsko ozemlje, da se na licu mesta informira o položaju in potrebah tamošnjih industrijskih podjetij.

Za torej se pričakuje prihod ameriškega finančnega strokovnjaka Kemmerera, ki bo po nalogu vlade več tednov proučeval finančni položaj. V zvezi s tem prihodom tega strokovnjaka je tudi rešitev vprašanja večjega ameriškega posojila. Ni izključeno, da prevzame Kemmerer v slučaju ugodne rešitve vprašanja inozemskega posojila, oziroma v slučaju inozemske udeležbe pri Banki Poljski mesto nadzornika in zaupnika posojilodajalcev.

Za 6. januarja pa se pričakuje prihod delegatov trdke Bankers Trust, ki bodo proučili položaj tobačnega monopola, ki ga hoče ta trdka vzeti v najem. Poljska bi dobila zato približno 100-milijonsko dolar-sko posojilo, povračljivo v 20 do 25 letih.

Poziv na nemške socijalne demokrate

za sodelovanje v prihodnji vladi — Pogajanja za veliko koalicijo se bodo nadaljevala

BERLIN, 30. V parlamentarnih krogih in tudi v politični javnosti se opaža istočasen nastop centurama in demokratske stranke za sestavo vlade velike koalicije. Očividno so se voditelji obeh strank med prazniki dogovorili, da mora njihovo časopisje zahtevati obnovo tozadevnih pogajanj. Tako centrumaško, kakor demokratsko časopisje poziva socijalne demokrate, naj revidirajo svoj sklep in naj storijo v kritičnem času svojo politično in moralno dolžnost, kar zahteva od njih država v času, ko je mogoče rešiti krizo le s sestavo kabineta velike koalicije. Imenovano časopisje trdi, da so odrekli socijalni demokrate svoje sodelovanje v vladi velike koalicije samo zato, ker se bojijo, da ne bi izgubili s tem svoje volilce, ki jih vabijo komunisti v svoj tabor.

Centrum in demokrate menijo, da nemška ljudska stranka še ni izrekla svoje zadnje besede in da je še vedno mogoč kompromis s socijalnimi demokrate. Centrumaški in demokratski listi zahtevajo, da je treba obnoviti pogajanja, ki jih mora voditi tudi topot demokratski voditelj dr. Koch. Centrum in demokrate hočejo na vsak način izsiliti končnoveljavno odločitev. Pripomniti je treba, da odklanjajo demokrate vsako drugo rešitev krize in da jih pri tem podpira velik del centurama.

Zanimive so izjave, ki jih je podal bivši državni kancelar dr. Marx uredniku stuttgartskega centrumaškega dnevnika. Izjavil je, da obstojajo samo tri ali štiri možnosti. Ali se socijalni demokrate naknadno spametujejo in se izjavijo za veliko koalicijo, ali pa bo prišlo do takozvanega nadstrankarskega kabineta, ki bi trajal mogoče do pomladi. Ako pa pride do razpusta parlamenta, bi bila rešitev sedanjega težkega položaja samo odgodena. Možna je še tudi zadnja rešitev, ki bi bila boljša nego razpust parlamenta. To je možnost sestave karšnegekolik kabineta, n. pr. kabineta manjšin ali uradniške vlade, kar pa bi pomenilo odpravo čistega parlamentarizma.

Velika brezposelnost v Nemčiji

BERLIN, 30. V prvi polovici meseca decembra je število brezposelnih od 673.315 naraslo na 1.057.031, torej za celih 57%. Položaj se bo še poslabšal, ker je bilo v drugi polovici meseca ukinjenih že več podjetij.

Brezposelnost v Švici

ZENEVA, 29. Padanje francoske valute občutno vpliva tudi na švicarsko trgovino in industrijo.

Iz statističnih podatkov izhaja, da je v mesecu novembru brezposelnost na švicarskem znatno narasla. Meseca oktobra je znašalo število brezposelnih, ki dobivajo podporo, 12.219 in je v zadnjem mesecu naraslo na 15.760, kar znaša 29%. Nezasedenih mest je bilo oktobra meseca 1859; padlo je to število v mesecu novembru na 1572, torej za 15%.

Medtem ko se je oktobra meseca potegovalo za vsakih 100 prostih mest 631 ljudi, se jih poteguje sedaj 1003. Brezposelnost narašča najbolj v stavbenih, kovinarskih, tekstilnih ter hotelskih podjetjih.

Odnosaji med Litvansko in Rusijo

KOVNO, 30. Predvčeršnjim je Čičertin imel v Kovnu govor, v katerem je naglašal prijateljsko razpoloženje ZSSR napram Litvanski. Izjavil je, da smatra to državo kot važen element za vzdrževanje ravnotežja v vzhodni Evropi. Poluradna vest sporoča, da bo litvanski zunanji minister v kratkem odpotoval v Moskvo, da nadaljuje trgovska pogajanja, ki so se pred kratkim pričela med Litvansko in Rusijo.

Vpad sovjetskih čet v Afganistan

KABUL, 30. Obmejni incident, ki ga je povzročil vpad sovjetskih tolpe v Afganistan, je bil poravnal.

Poplave v Franciji

PARIZ, 30. Iz pokrajin prihajajo poročila o velikem deževju. Večina rek je prestopila struge. V nekaterih krajih je voda tako narasla, da se je bati hudih posledic. Posebno vznemirljiv postaja položaj v Ardenah, v Doubsu, Ainu, Yonni in v Turenni.

Seina stalno narašča. Včeraj zjutraj je voda merila že 3.60 m; predvideva se pa, da bo še bolj narasla. Iz Bresta poročajo, da tam še vedno besni strahovit vihar. Cu-vajem v svetilnikih Armena in Pierre Noire že par dni ni mogoče donášati hrane.

Položaj nu Kitajskem

Ruska pomoč generalu Fengu

PARIZ, 30. Iz Pekinga poročajo, da je zavzetje Tien-Tsina stalo generala Fenga mnogo žrtve. Kot vse izgleda, mešanske vojne med vojskami pokrajinskimi guvernerji ne bo še konec. Feng ni mogel zasledovati svojih nasprotnikov, zaveznikov generala Čang-Tso-Lina, v Šang-Tungu, ker so se ti združili s četami tamkajšnjega guvernerja. Čang-Tso-Lin, ki je premagal del lastne vojske, ki se je pridružil generalu Fengu, napada sedaj njegove vrste.

Uradno poročilo iz Tien-Taou pravi, da so čete generala Čang-Tso-Lina zajele veliko število topov, katerih se je posluževalo Fengovo topništvo; ti topovi so nosili sovjetski žig: ZSSR 1925. Na stotine Rusov je, kot pravi poročilo, vstopilo v Fengove vrste. Vsekakor pa ni nobena tajnost, da uživa Feng vsaj simpatije, če že ne resnično podporo moskovske vlade.

Japonci in Čang-Tso-Lin

LONDON, 30. «Times» poročajo iz Tokija, da je ugled kitajskega generala Čang-Tso-Lina mnogo trpel radi vesti, da je bilo truplo njegovega nasprotnika, generala Ku, po usmrtili razmesarjeno. Kljub temu pa se japonski listi z vneto potegujejo za generala Čanga in skušajo naslikati stvar v drugačni luči. Listi pravijo, da je neobhodno potrebno, da prizna Japonska generala Čang-Tso-Lina kot poglavarja mandžurske vlade.

Dogodki na Kitajskem

Dogodki, ki se sedaj razvijajo na Kitajskem, postajajo iz dneva v dan bolj zamotani in je pač zelo težko ustvariti si jasno sliko o resničnem položaju; poročila prihajajo iz najrazličnejših virov in si čestokrat nasprotujejo. In to ni prav nič čudnega; saj se na Kitajskem križa toliko različnih interesov in vplivov, pa skuša vsaka zainteresirana stranka naslikati položaj v drugih barvah. Komaj se človeku zazdi, da drži položaj na lastnih vajetih maršal Čang-Tso-Lin, poglavar Mandžurije, pride že druga vest, ki pove, da so čete dale slovo generalu Čangu in ga prepustile v milost in nemilost krščanskemu generalu Feng-Yu-Siangu, ki je vsaj v tem trenutku, glavni vodja in predstavnik kitajskega revolucionarnega nacionalizma. Feng-Yu-Siang je premagal Li-Čing-Lina, enega glavnih poveljnikov Čang-Tso-Lina, ter si je z zmago utrdil tla v Tien-Tsinu; človek bi torej sklepal, da je sedaj Feng na površju in da popolnoma obvladuje položaj. Komaj se v njem porodi upanje, da je razrešil zamotani kitajski voz, pa dobi že drugo sporočilo: Čang-Tso-Lin je nabli Kuo-Sung-Lina, enega najboljših poveljnikov Feng-Yu-Sianga; zajel je svojega nasprotnika in ga dal usmrtili. In tako pride človek do zaključka, da sta bila v tej nesrečni kitajski vojni, ki se bje na dveh frontah, oba Čang-Tso-Lin in Feng-Yu-Siang, tepena ter da sta tudi oba zmagala.

Skratka, Feng-Yu Siang se je utaboril pri Tien-Tsinu in obvladuje na ta način poti, ki vodijo v Peking. Čang-Tso-Lin pa konsolidira svoje pozicije v Mandžuriji, da zabrani nasprotniku pohod nad Mukden, medtem ko pošilja lastne čete proti Pekingu. Na drugi strani pa so se Japonci, ki so v veliki meri zainteresirani v južni Mandžuriji, utaborili v Mukdenu, pa jim mnogi očita, da so s tem hoteli olajšati delo Čang-Tso-Linu ter da so se na ta način direktno vmešali v mešansko vojno, ki razsaja na Kitajskem. Vlada v Tokiju pa se z vseni štirimi brani pred takimi očitki ter razlaga, da so Japonci samo očitali svojo obrambno črto v Mukdenu in okolici, da ugodijo želji, ki jo je izrazil japonski konzul, pa tudi zastopniki drugih držav v tistem kraju. Japonci so torej — po razlagah tokijske vlade — zasedli glavno mesto Mandžurije le radi tega, da ga branijo pred morebitnimi vpadi in ekscitirajo vojskujočih se armad; ta korak, ki je bil storjen iz same previdnosti, ne izpreminja nikakor politike nevtralnosti in nevmešavanja v notranje zadeve Kitajske,

politike, katero je japonska vlada do sedaj zmerom naglašala. Kljub vsem tem izjavam pa predstavlja okupacija Mukdena s strani Japoncev ter ojačanje njihovih garnizij v Mandžuriji, katere po dogovoru iz Portsmoutha ne bi smele šteti več kot 15 tisoč mož, dokaj važno dejstvo, in to tembolj radi tega, ker so Japonci bajne izjavili, da ne bodo pustili Čang-Tso-Lina v Mukden dokler se položaj v Mandžuriji ne razčisti. Te izjave človek lahko tolmači na ta način, da silijo Japonci Čang-Tso-Lina, naj nadaljuje boj do skrajnosti ter mu obenem obeta, da mu bodo pomagali braniti Mukden. Tudi pristasi Feng-Yu-Sianga obdolžujejo Japonce, da napeljujejo vodo na Čang-Tso-Linov mlin in vlada v Kantonu je pri zastopnikih tujih vlasti protestirala proti takemu očitnemu vmešavanju tokijske vlade v notranje zadeve Kitajske.

Če razmišljamo politično igro, ki jo igrajo tako različni interesi in vplivi na Kitajskem, razvidimo kmalu, da je ta igra tako zelo zamotana, da se človek ne sme prenačeti s sodbo. Maršal Čang-Tso-Lin si je nadel nalogo braniti pekijsko vlado pred domačimi nasprotniki in hče preprečiti samovoljno počenje vojarskih guvernerjev, ki premnogokrat izjavljajo meščansko vojno na lasten račun in v lastno korist. Predstavlja torej, vsaj v nekaterih meri in iz nagibov, o katerih bi se dalo marsikaj reči, nekako državno moč. Feng-Yu-Siang pa je vključil v svoje vrste vse kitajske nacionaliste, katere je znala moskovska propaganda usmeriti v boljševiške vode, in ki so v veliki meri soudeleženi pri izgradnji v Sangaju in Kantonu. Delovanje sovjetskega poslanika v Pekingu, Karakhan, ki ga ta razvija že tretje leto na Kitajskem, je pričelo rediti vidne sadove. V vsakem kraju, kjer razvija tretja internacionala svojo revolucionarno propagando, se ji posreči vzbuditi politične strasti, ki izvirajo iz najbolj obupnega nacionalizma. Moskovski agitatorji imajo na kitajske ljudske množice tako velik vpliv le radi tega, ker širijo idejo emancipacije izpod vsakega varuštva, posrednega ali neposrednega, s strani velikih vlasti in ker nastopajo proti kakršnekoli vmešavanju tujcev. Ni torej, da bi se človek čutil, če gre kitajski nacionalizem roko v roki z boljševizmom, čeprav se Kitajci brezdvomno zavedajo, da zasledujejo pri tem boljševiki čisto posebne cilje. S tem, da usmerja kitajske mase proti velikim vplivom, ki jih že iz tradicije izvršujejo velike vlasti na skrajnem vzhodu, zasleduje Moskva dvojni cilj: organiziranje svetovne revolucije proti imperijalizmu, kapitalističnim vlesil (kot jih boljševiki imenujejo) in ustvaritev velike zveze vzhodnih držav, v kateri bi ZSSR imela odločilno besedo, in ki bi jo lahko v slučaju potrebe, uporabila kot protutež napram Evropi. Ta ideja ni nova; pogovarjali v Kremliu se že od vsega začetka bavijo z njo in so zmerom skušali izrabiti v ta namen anarhijo, ki vlada na Kitajskem. G. Karakhan je to politiko vodil z veliko spretnostjo, in danes vidimo njen sad: obrodila je kitajsko revolucionarno gibanje. Seveda ni sedaj še zagotovljeno, če bo hotel kitajski nacionalizem, ko bo — z rusko pomočjo — udeleževati neodvisnosti Kitaja, sprejeti pokroviteljstvo Moskve.

Na vsak način pa je skoro gotovo, da ne bo brez aktivnega sodelovanja Japonske prišlo do gubenih novih preorientacij na skrajnem vzhodu, ker Japonska ne bo nikoli dovolila, da bi kaka druga tuja vlast zadobila večji vpliv na Kitajskem, kot ga ima ona sama. Kaj pa zasleduje pravzaprav tokijska vlada? Japonci postajajo v zadnjem času vedno bolj popustljivi napram Kitajski in tudi napram Moskvi. Japonsko-ruska pogodba iz l. 1925, je, kot vse kaže, bistveno izpremenila pozicije na Kitajskem, in zabeležiti treba tudi dejstvo, da se Rusi niso prav nič upirali japonski akciji v Mukdenu, čeprav podpirajo Japonci s tem direktno Čang-Tso-Lina, ki se je z vsemi silami spraval nad Feng-Yu-Sianga, kateri pa uživa očitne koristi od boljševiške propagande, ki se zanj poteguje. Takšen je sedanjí položaj na Kitajskem. Ni izključeno, da bo prišlo v kratkem na daljnem vzhodu do hudih zapletljajev; angleško-japonske zveze je konec in tako ima Japonska, ki je bila prej vezana na Evropo, v tem vprašanju proste roke. Gotovo je pa, da tudi ostale velevlasti, ki so tudi v veliki meri zainteresirane na Kitajskem, pazno motrijo vsak korak, ki ga napravita Tokio in Moskva.

Politične vesti

MNENJA NEKATERIH MINISTROV EVROPSKIH DRŽAV O DOGOVORIH V LOCARNU

Glasilu stranke čehoslovških narodnih socializmov, ki ji pripada minister za zunanje stvari dr. Beneš, je objavilo v svoji božični številki izjave raznih evropskih ministrov o dogovorih v Locarnu.

Angleški minister za zunanje stvari Austen Chamberlain naglašja, da bo Anglija nadaljevala svojo politiko blaženja in pomirjevanja ter je uverjen, da bo to, kar se je dovršilo v Locarnu, vezalo tudi druge narode, da bodo vršili isto politiko s sredstvi, ki odgovarjajo njihovim razmeram. Francoski ministrski predsednik in minister za zunanje stvari Aristid Briand pravijo, da dogovori, sklenjeni v Locarnu, ustvarjajo trdno jamstvo najboljše volje podpisanih držav za ohranitev trajnega miru. Po Briandovem mnenju je v tem vsa boljša bodočnost Evrope.

Belgijski minister za zunanje stvari E. Vandervelde ugotavlja, da sta tako Belgija kakor Čehoslovaska uverjeni, da zadobi locarnsko delo popolno pomembnost šele tedaj, ako se bo bolj in bolj razširjalo na vso Evropo v obliki regionalnih dogovorov in ako se pridruži še omejevanje oboroževanja.

Poljski minister za zunanje stvari Skrzynski sodi, da so se z locarnskimi dogovori odstranili vsi davni spori in zapreke. Sklenila se je vrsta pravnih in gospodarskih dogovorov. Vsa vprašanja evropske politike, ki bodo posledica Locarna, bodo predstavljala veliko polje za razsežno sodelovanje Poljske in Čehoslovške.

Jugoslovenski minister dr. Ninčič izraža radost, s katero je Jugoslavija pozdravila locarnsko delo, ker ima to za jugoslovensko državo dvojno pomembnost ali boljše rečeno, prednost. Najprej ustvarja locarnsko delo popoln sporazum med velikimi zavezniki, potem pa pomeni tudi odločen korak v smislu evropske solidarnosti in mednarodnega sporazumevanja. Dr. Ninčič vidi v locarnskem sporazumu absolutno varnost dveh slovanskih držav, a istočasno tudi zblizanje njene politične metode. Razen tega pomeni Locarno potrditev pravilnosti politike Malega sporazuma, ki je najboljše jamstvo za zaščito varnosti v srednji in vzhodni Evropi.

Iz prispevka čehoslovškega ministra za zunanje stvari posnemljamo, da se Locarno v celoti po pravici smatra kot pravi mejnik v dosedanj evropski politiki. Vendar je treba poudariti nekatera dejstva, ki so politično značilna: 1) Locarnski dogovori so poizkusi za mir, ki naj dobijo izraz v odlašganju in mirovanju orožja. Cilj naj bo, da se to mirovanje orožja daljša, tako da po-

stane po možnosti trajen. 2) Sporazumi so obenem tudi jamstvo, da tisti, ki bi izzval vojno, bi izzval hujšo vojno, nego je bila ta poslednja. Ta odgovornost je tudi veliko jamstvo miru. 3) Vrednost locarnskih dogovorov kot diplomatskih aktov označuje dovolj dejstvo, da je njihov duh popolnoma spremenil psihologijo mnogih evropskih politikov.

RAZNA MNENJA O MUSSOLINIJU
Agencija Ceps poroča: Glasilo nemške buržoazije "Prager Tagblatt" je objavilo v svoji božični številki rezultat ankete o italijanskem ministrskem predsedniku Mussoliniju. Uredništvo imenovanega lista je razposlalo odličnejšim zgodovinskim in psihološkim avtoritetam okrožnico, v kateri jih je zaprosilo za njih mnenje o voditelju italijanskega fašizma. To so sicer večinoma Nemci, z edino izjemo praškega nadškofa dr. Kordača in profesorja dr. J. Weyra. Eni smatrajo Mussolinija samo za eksponenta mase, drugi pa, da je v Mussoliniju gotov odlomek Napoleonove sugestivnosti in sposobnosti. Praški nadškof dr. Kordač je uverjen, da je diktatorska metoda vladanja, ki jo upotreblja Mussolini, opravičena, ako se vrši v duhu višje duhovne ideje, na korist naroda. Dr. J. Weyra pa se dozdveda, da Mussolini le zavestno posnemlje machiavelsko metodo, kar nadškofu ne ugaja. Mnenja velike večine drugih niso ugodna za Mussolinija.

Če si hoče ogledati naše nove jaslice naj zamudi prilike ter napravi majhen sprehod na Katinaro. Ne bo mu žal!

Sedaj se pa pripravljamo za drugo šlovesnost: Za velikonočne praznike bomo dobili nova zvonova, za katere nabiramo prispevke. To bo zopet naš praznik.

Iz uradu Pol. dr. "Edinosti" v Trstu

Anton Abram — Vrhpočje: Na računskem dvoru ni Vašega priziva: po praznikih bomo pogledali Vaš akt na pokojninskem uradu.

Josip Sav — Tatir: Na računskem dvoru ni Vašega rekurza; tudi za Vas bomo, na pokojninskem uradu proučili Vaš akt.

Ivan Ferolija — Voščica: Tudi Vaš rekurs se ni našel na računskem dvoru. Po praznikih bomo tudi za Vas se intervenirali.

Martin Petek — Trst: Zadeva je bila odstopljena 22/8/1924 generalnemu državnemu pravdnstvu v končno rešitev.

Zvedeli smo, da Vas zastopa odvornik Longo, ki je v stvari že interveniral 22/12/1925. Tabinjivo.

Nalezljive bolezni v našem mestu.

V dobi od 19. do 26. t. m. so bili v našem mestu sledeči nalezljivi bolezni: Skratitica 2, trebušni legar 1, paratitus 1. Nobena od obolelih oseb ni umrla.

Društvene vesti

Silvestrov večer z izbranim koncertnim sporedom priredi v Sv. Križu pri Trstu domača mladina. Svira domače godbe, društvo "Lira".

M. d. "Zarja" — Rojani priredi danes ob 20. uri zvečer Silvestrov večer v društvenih prostorih. Tem potom se opozarjajo vsi člani, da se ga gotovo udeležijo. Vabljeni so tudi prijatelji društva. — Odbor.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE
OSREDNJE SPORTNO VODSTVO
Urado po poročilu.

Seja z dne 30. decembra 1925.

Radi nepredvidenih tehničnih ovir se nedeljske prvenstvene tekme "Sparta" — "Gorica" in "Volga" — "Prosveta" ne bodo vršile.

Razpravljalna tekma "Zarja" — "Sparta" se bo vršila v nedeljo na igrišču "Obzora" ob 14. uri. Sodnik g. Smerdel.

Dovečene tekme: "Sparta" — "G. S. Pittoni", "Zabranjene tekme: "Obzora" — "Val".

Sportno udrudjenje voči vsem članom naj-srečnejše novo leto 1926. O. S. V.

M. d. "Tabor" — M. d. "Zarja" 2:1 (1:0)

Preteklo nedeljo se je odigrala prijateljska nogometna tekma med l. četo "Tabora" in l. četo "Zarje" iz Rojana na igrišču "Tabora" v Sežani z izidom 2:1 v prid "Tabora". V prvem polčasu lahka vidna premoč na strani "Tabora", kateremu se potem enajstmetrovke posreči zabiti prvi gol. V drugem polčasu je imel "Tabor" priliko streljati enajstmetrovko, katero je pa kavalirsko streljal prooč. Kmalu nato sledi drugi gol v prid "Taboru". Zarjasi nato napnejo vse sile, da rešijo čast čete ter po hudem boju zabijejo edini gol dneva. Pri četi "Tabora" se je posebno izkazal vratar in z njim branilca. — Sodnik L. Merlak dober, edino le naj v prihodnje bolj gleda glede rok in strogosti. — Četa zmagovalka: S. Rožič, Bezek R., Starc A., Martinčič V., L. Čuk, Stofla S., Zabric A., Znidarš E. M., Maroš D., kapetan, Guštin S., Trampuš J. — Opazovalec.

Blaž-u v odhod.

Blaž, desno krilo Adrije odhaja. Dolžnost ga kliče v daljne, nepoznane mu kraje. Z njim zagubimo enega naših najvišjih, najbolj resničnih sportnikov. Kakor discipliniran vojak je bil vedno na svojem mestu in izvrševal svojo sportno dolžnost molče, poztvovalno in — nad vse dobro. Z njim zagubimo brezdvomno reprezentativno desno krilo, ki bo vsaj v taki formi skoro nenadomestno. Četa Adrije bo naihuje občutila to izgubo, zato mu daje ta Zbogom z

SPOMNITE SE "SOLSKEGA DRUŠTVA!"

Vsa društva, prireditelje nočasnih zabav, veselice in prijateljskih sestankov, klube prostora, naj ne pozabijo "Solskega društva". Darovi, nabrani v ta namen, — tudi še tako majhni — bodo pričali o zrelosti našega naroda, pa bodo tudi za "Solsko društvo" najlepše voščilo in pripomoček za bodoče uspešno delovanje društva.

Blažostanje, sreča in bratska ljubezen naj vlada: v novem letu 1926. med našim narodom, to je vroča želja "Solskega društva".

NAJLEPŠE DAR ZA GOSPODINJE

Iz brez dvoma Gospodinjini koledar, ki se dobi v knjižarni Stoka v Trstu in v tiskarni "Edinosti" za L. 5. Naročnice "Zenskega sveta" dobe koledar v upravnistvu "Z. sv." v Trstu, ul. Torre bianca 39, I. za L. 4, po pošti priporočeno za L. 5.40. — Gospodinjini koledar je prinesel letos poleg običajnih koristnih člankov lepo zbirko dobrih, preizkušenih kuhinjskih receptov, ki bodo gotovo dobrodošli vsem gospodinjam, posebno onim, ki nimajo kuhinjske knjige. Naročite takoj, dokler ne pojde zaloga.

PODRUŽNICA "SOLSKEGA DRUŠTVA" PRI SV. JAKOBU V TRSTU

vabi vse prijatelje in ljubitelje naše dece, da se udeležijo Silvestrovega večera pri pogrnjenih mizah v gostilni DKD pri Sv. Jakobu.

Bilo bi odveč priporočati ugodno udeležbo, kajti vsak naš zaveden človek pozna težko nalogo, ki si jo je postavil odbor, in prepričani smo, da bo ta večer storil vsak svojo narodno dolžnost.

NOVE JASLICE V CERKVI NA KATINARI

S Katinare nam pišejo:

Pri nas smo imeli letos res lepe božične praznike. Že prazniki sami na sebi delujejo na človeka samo, da se tiste dni čuti nekako vzvišeneja nad to zemljo, se otrse svojih vsakdanjih skrbí in se njegove misli bavijo s skrivnostjo tega praznika in rad pohiti v cerkev. To leto pa smo pohiteli tem raje v našo cerkev, ki je bila te praznike svetlo okrašena. Oltar je bil ves v zelenju in cvetju. Za cvetlice so poskrbeli naša vrla dekleta in žene. In kar je nekaj posebnega v naši cerkvi, so nove, prekrasne jaslice. Ozadje jaslic nam kaže mesto Betlehem po noči, spredaj pa je v lepi plastiki hlevček, ki kaže, da je bil res samo zapuščen podrtina, v katero so betlehemske pastirji spravljali v slabem vremenu svoje čede. Delo je izvršil g. Leopold D. Kriechan prav umetno. Izvršil je že več podobnih del. V izloži smo videli jaslice za Klanec, zdi se pa, da so naše mnogo lepše. Vse delo kaže orientalski tip in zato je bilo treba tudi skupine pastirjev v orientalskem slogu. Le-te nam je oskrbela Knjižarna in papirnica Stoka. Kaj takega nismo dosedaj videli v naši cerkvi. Zato pa je bilo, tudi prošle praznike v cerkvi ljudi, kakor že dolgo, dolgo ne. Bog daj, da pojde tako naprej!

NEKAJ MISLI O ZADNJEM IZLETU.
(Dopis iz Sv. Križa.)

Vzdramili so se. — Iz spanja tistega "pravičnega", ki se čestokrat pojavi pri naših društvih. V nedeljo 27. t. m. je naš pevski zbor "Vesna" priredi svoj prvi društveni izlet. Sicer uganite, kam so jo odražali ti "Vesnarji"? Niti izkušeni planinci, ki skušajo svojo srečo s plezanjem na Triglav, ne korakajo tako radostno in pogumno, kakor smo korakali mi v zagorski Zgonik, ki se ne nahaja niti 200 m nad morsko višino. Osobito so se odlikovali v korakanju naše dične "Vesnarice". Vse izlet-

stane po možnosti trajen. 2) Sporazumi so obenem tudi jamstvo, da tisti, ki bi izzval vojno, bi izzval hujšo vojno, nego je bila ta poslednja. Ta odgovornost je tudi veliko jamstvo miru. 3) Vrednost locarnskih dogovorov kot diplomatskih aktov označuje dovolj dejstvo, da je njihov duh popolnoma spremenil psihologijo mnogih evropskih politikov.

Če si hoče ogledati naše nove jaslice naj zamudi prilike ter napravi majhen sprehod na Katinaro. Ne bo mu žal!

Sedaj se pa pripravljamo za drugo šlovesnost: Za velikonočne praznike bomo dobili nova zvonova, za katere nabiramo prispevke. To bo zopet naš praznik.

Iz uradu Pol. dr. "Edinosti" v Trstu

Anton Abram — Vrhpočje: Na računskem dvoru ni Vašega priziva: po praznikih bomo pogledali Vaš akt na pokojninskem uradu.

Josip Sav — Tatir: Na računskem dvoru ni Vašega rekurza; tudi za Vas bomo, na pokojninskem uradu proučili Vaš akt.

Ivan Ferolija — Voščica: Tudi Vaš rekurs se ni našel na računskem dvoru. Po praznikih bomo tudi za Vas se intervenirali.

Martin Petek — Trst: Zadeva je bila odstopljena 22/8/1924 generalnemu državnemu pravdnstvu v končno rešitev.

Zvedeli smo, da Vas zastopa odvornik Longo, ki je v stvari že interveniral 22/12/1925. Tabinjivo.

Nalezljive bolezni v našem mestu.

V dobi od 19. do 26. t. m. so bili v našem mestu sledeči nalezljivi bolezni: Skratitica 2, trebušni legar 1, paratitus 1. Nobena od obolelih oseb ni umrla.

Društvene vesti

Silvestrov večer z izbranim koncertnim sporedom priredi v Sv. Križu pri Trstu domača mladina. Svira domače godbe, društvo "Lira".

M. d. "Zarja" — Rojani priredi danes ob 20. uri zvečer Silvestrov večer v društvenih prostorih. Tem potom se opozarjajo vsi člani, da se ga gotovo udeležijo. Vabljeni so tudi prijatelji društva. — Odbor.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE
OSREDNJE SPORTNO VODSTVO
Urado po poročilu.

Seja z dne 30. decembra 1925.

Radi nepredvidenih tehničnih ovir se nedeljske prvenstvene tekme "Sparta" — "Gorica" in "Volga" — "Prosveta" ne bodo vršile.

Razpravljalna tekma "Zarja" — "Sparta" se bo vršila v nedeljo na igrišču "Obzora" ob 14. uri. Sodnik g. Smerdel.

Dovečene tekme: "Sparta" — "G. S. Pittoni", "Zabranjene tekme: "Obzora" — "Val".

Sportno udrudjenje voči vsem članom naj-srečnejše novo leto 1926. O. S. V.

M. d. "Tabor" — M. d. "Zarja" 2:1 (1:0)

Preteklo nedeljo se je odigrala prijateljska nogometna tekma med l. četo "Tabora" in l. četo "Zarje" iz Rojana na igrišču "Tabora" v Sežani z izidom 2:1 v prid "Tabora". V prvem polčasu lahka vidna premoč na strani "Tabora", kateremu se potem enajstmetrovke posreči zabiti prvi gol. V drugem polčasu je imel "Tabor" priliko streljati enajstmetrovko, katero je pa kavalirsko streljal prooč. Kmalu nato sledi drugi gol v prid "Taboru". Zarjasi nato napnejo vse sile, da rešijo čast čete ter po hudem boju zabijejo edini gol dneva. Pri četi "Tabora" se je posebno izkazal vratar in z njim branilca. — Sodnik L. Merlak dober, edino le naj v prihodnje bolj gleda glede rok in strogosti. — Četa zmagovalka: S. Rožič, Bezek R., Starc A., Martinčič V., L. Čuk, Stofla S., Zabric A., Znidarš E. M., Maroš D., kapetan, Guštin S., Trampuš J. — Opazovalec.

Blaž-u v odhod.

Blaž, desno krilo Adrije odhaja. Dolžnost ga kliče v daljne, nepoznane mu kraje. Z njim zagubimo enega naših najvišjih, najbolj resničnih sportnikov. Kakor discipliniran vojak je bil vedno na svojem mestu in izvrševal svojo sportno dolžnost molče, poztvovalno in — nad vse dobro. Z njim zagubimo brezdvomno reprezentativno desno krilo, ki bo vsaj v taki formi skoro nenadomestno. Četa Adrije bo naihuje občutila to izgubo, zato mu daje ta Zbogom z

SPOMNITE SE "SOLSKEGA DRUŠTVA!"

Vsa društva, prireditelje nočasnih zabav, veselice in prijateljskih sestankov, klube prostora, naj ne pozabijo "Solskega društva". Darovi, nabrani v ta namen, — tudi še tako majhni — bodo pričali o zrelosti našega naroda, pa bodo tudi za "Solsko društvo" najlepše voščilo in pripomoček za bodoče uspešno delovanje društva.

Blažostanje, sreča in bratska ljubezen naj vlada: v novem letu 1926. med našim narodom, to je vroča želja "Solskega društva".

NAJLEPŠE DAR ZA GOSPODINJE

Iz brez dvoma Gospodinjini koledar, ki se dobi v knjižarni Stoka v Trstu in v tiskarni "Edinosti" za L. 5. Naročnice "Zenskega sveta" dobe koledar v upravnistvu "Z. sv." v Trstu, ul. Torre bianca 39, I. za L. 4, po pošti priporočeno za L. 5.40. — Gospodinjini koledar je prinesel letos poleg običajnih koristnih člankov lepo zbirko dobrih, preizkušenih kuhinjskih receptov, ki bodo gotovo dobrodošli vsem gospodinjam, posebno onim, ki nimajo kuhinjske knjige. Naročite takoj, dokler ne pojde zaloga.

PODRUŽNICA "SOLSKEGA DRUŠTVA" PRI SV. JAKOBU V TRSTU

vabi vse prijatelje in ljubitelje naše dece, da se udeležijo Silvestrovega večera pri pogrnjenih mizah v gostilni DKD pri Sv. Jakobu.

Bilo bi odveč priporočati ugodno udeležbo, kajti vsak naš zaveden človek pozna težko nalogo, ki si jo je postavil odbor, in prepričani smo, da bo ta večer storil vsak svojo narodno dolžnost.

NOVE JASLICE V CERKVI NA KATINARI

S Katinare nam pišejo:

Pri nas smo imeli letos res lepe božične praznike. Že prazniki sami na sebi delujejo na človeka samo, da se tiste dni čuti nekako vzvišeneja nad to zemljo, se otrse svojih vsakdanjih skrbí in se njegove misli bavijo s skrivnostjo tega praznika in rad pohiti v cerkev. To leto pa smo pohiteli tem raje v našo cerkev, ki je bila te praznike svetlo okrašena. Oltar je bil ves v zelenju in cvetju. Za cvetlice so poskrbeli naša vrla dekleta in žene. In kar je nekaj posebnega v naši cerkvi, so nove, prekrasne jaslice. Ozadje jaslic nam kaže mesto Betlehem po noči, spredaj pa je v lepi plastiki hlevček, ki kaže, da je bil res samo zapuščen podrtina, v katero so betlehemske pastirji spravljali v slabem vremenu svoje čede. Delo je izvršil g. Leopold D. Kriechan prav umetno. Izvršil je že več podobnih del. V izloži smo videli jaslice za Klanec, zdi se pa, da so naše mnogo lepše. Vse delo kaže orientalski tip in zato je bilo treba tudi skupine pastirjev v orientalskem slogu. Le-te nam je oskrbela Knjižarna in papirnica Stoka. Kaj takega nismo dosedaj videli v naši cerkvi. Zato pa je bilo, tudi prošle praznike v cerkvi ljudi, kakor že dolgo, dolgo ne. Bog daj, da pojde tako naprej!

NEKAJ MISLI O ZADNJEM IZLETU.
(Dopis iz Sv. Križa.)

Vzdramili so se. — Iz spanja tistega "pravičnega", ki se čestokrat pojavi pri naših društvih. V nedeljo 27. t. m. je naš pevski zbor "Vesna" priredi svoj prvi društveni izlet. Sicer uganite, kam so jo odražali ti "Vesnarji"? Niti izkušeni planinci, ki skušajo svojo srečo s plezanjem na Triglav, ne korakajo tako radostno in pogumno, kakor smo korakali mi v zagorski Zgonik, ki se ne nahaja niti 200 m nad morsko višino. Osobito so se odlikovali v korakanju naše dične "Vesnarice". Vse izlet-

stane po možnosti trajen. 2) Sporazumi so obenem tudi jamstvo, da tisti, ki bi izzval vojno, bi izzval hujšo vojno, nego je bila ta poslednja. Ta odgovornost je tudi veliko jamstvo miru. 3) Vrednost locarnskih dogovorov kot diplomatskih aktov označuje dovolj dejstvo, da je njihov duh popolnoma spremenil psihologijo mnogih evropskih politikov.

Če si hoče ogledati naše nove jaslice naj zamudi prilike ter napravi majhen sprehod na Katinaro. Ne bo mu žal!

Sedaj se pa pripravljamo za drugo šlovesnost: Za velikonočne praznike bomo dobili nova zvonova, za katere nabiramo prispevke. To bo zopet naš praznik.

Iz uradu Pol. dr. "Edinosti" v Trstu

Anton Abram — Vrhpočje: Na računskem dvoru ni Vašega priziva: po praznikih bomo pogledali Vaš akt na pokojninskem uradu.

Josip Sav — Tatir: Na računskem dvoru ni Vašega rekurza; tudi za Vas bomo, na pokojninskem uradu proučili Vaš akt.

Ivan Ferolija — Voščica: Tudi Vaš rekurs se ni našel na računskem dvoru. Po praznikih bomo tudi za Vas se intervenirali.

Martin Petek — Trst: Zadeva je bila odstopljena 22/8/1924 generalnemu državnemu pravdnstvu v končno rešitev.

Zvedeli smo, da Vas zastopa odvornik Longo, ki je v stvari že interveniral 22/12/1925. Tabinjivo.

Nalezljive bolezni v našem mestu.

V dobi od 19. do 26. t. m. so bili v našem mestu sledeči nalezljivi bolezni: Skratitica 2, trebušni legar 1, paratitus 1. Nobena od obolelih oseb ni umrla.

Društvene vesti

Silvestrov večer z izbranim koncertnim sporedom priredi v Sv. Križu pri Trstu domača mladina. Svira domače godbe, društvo "Lira".

M. d. "Zarja" — Rojani priredi danes ob 20. uri zvečer Silvestrov večer v društvenih prostorih. Tem potom se opozarjajo vsi člani, da se ga gotovo udeležijo. Vabljeni so tudi prijatelji društva. — Odbor.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE
OSREDNJE SPORTNO VODSTVO
Urado po poročilu.

Seja z dne 30. decembra 1925.

Radi nepredvidenih tehničnih ovir se nedeljske prvenstvene tekme "Sparta" — "Gorica" in "Volga" — "Prosveta" ne bodo vršile.

Razpravljalna tekma "Zarja" — "Sparta" se bo vršila v nedeljo na igrišču "Obzora" ob 14. uri. Sodnik g. Smerdel.

Dovečene tekme: "Sparta" — "G. S. Pittoni", "Zabranjene tekme: "Obzora" — "Val".

Sportno udrudjenje voči vsem članom naj-srečnejše novo leto 1926. O. S. V.

M. d. "Tabor" — M. d. "Zarja" 2:1 (1:0)

Preteklo nedeljo se je odigrala prijateljska nogometna tekma med l. četo "Tabora" in l. četo "Zarje" iz Rojana na igrišču "Tabora" v Sežani z izidom 2:1 v prid "Tabora". V prvem polčasu lahka vidna premoč na strani "Tabora", kateremu se potem enajstmetrovke posreči zabiti prvi gol. V drugem polčasu je imel "Tabor" priliko streljati enajstmetrovko, katero je pa kavalirsko streljal prooč. Kmalu nato sledi drugi gol v prid "Taboru". Zarjasi nato napnejo vse sile, da rešijo čast čete ter po hudem boju zabijejo edini gol dneva. Pri četi "Tabora" se je posebno izkazal vratar in z njim branilca. — Sodnik L. Merlak dober, edino le naj v prihodnje bolj gleda glede rok in strogosti. — Četa zmagovalka: S. Rožič, Bezek R., Starc A., Martinčič V., L. Čuk, Stofla S., Zabric A., Znidarš E. M., Maroš D., kapetan, Guštin S., Trampuš J. — Opazovalec.

spremljana od številnih prijateljic in prijateljev, nas je za vedno zapustila. Njim gre posebna zahvala za tako lepo pripravljeno Milikino zadnjo pot. — Bridda kosa seže in ne izbira. S strahom se vprašujemo: Kotiko še...? Tebi, Milka, pa kličemo: Bodi Ti lahka domača zemljica!

IZ KOBARIDA. (t Stanko Kalan).

Ko ne je trg, zavil v mračen sen decembrskega dneva pripravljaj na praznike miru, na veliki družinski dan, za kojega od blizu in daleč prispejo i sinovi i očet, da v krogu svojih najdražjih, za domačim ognjiščem, v balzamskem obliju domače stebre, prebijejo par uric v slavnostnem razpoloženju in vedrem veselju, ko je na predvečer božičnega praznika brnel zvon z domačega zvoniča in se je razlegala drugod božična pesem ter je dišalo po oljki, nisi hotel zaostati za drugimi sinovi, nisi mogel kaj, da ne bi se i Ti vrnil domov, v svoj ljubljenski Kobarid, kjer zibel Ti tekla, kjer si preživel najlepše dni življenja, Stanko Kalanov, a vrnil se nisi kot nekdanj, zaresnega obraza, s pesnjo na ustnih in kitaro v roki, vrnil si se zavil v plašč smrti, ker dan prej Te je dotaknilo krilo črne ptice, Angelja Azraela, tam doli v solnčni Gorici v sanatoriju sv. Justa.

Nisi mogel, nisi hotel zaostati za drugimi, hotel si priti med nas, ravno za božič, ko vsi pridejo in nikdo ne zaostane.

Zl si smrti v obraz na srbskih poljanah, na Soče kamenitih obronkih, okusil si čitalec neposredno v dihal zrak zatohlih srednjeveških gradov, ušel si zankam prečete smrti v gromceja tobožnega ognja in v prasketanju strojne, nisi se pa mogel ubraniti njenim kalem: Tvoja močna in krepka narava je morala podležati smrtonosni kali, ki je počasi, a vzdržoma izpodkopavala Tvoj življenjski, popustila začasno, se potuhnila, da je pa potem buknila močnejše, liki požar, ki se ne more razvesti, ker mu manjka zraku netiva.

Zahlela je dobrava, zaplakale so buke v brdu, stresli so se bori v ozkem in rebu se združile smrečice posejane z živjem, v nemi boli klonile vršičke v znak žalosti, ker so zgubile verne druga, ki jim je bil vsakdanji gost in prijatelj.

Zvon, svečan drugače, — na praznik miru poje slavnostneje, je brnel v moli — akordih, ob uri pogreba, in svetantonski mu je drugoval z glasom jokajočega otroka.

Zvonovi, čutite i Vi?

Pesem, ki si jo tako ljubil, se je poslovila od Tebe, ganila vsakogar izmed nebrojne množice, ki si je nadela dolžnost, da Te spremlja do groba, kjer boš snival večer sen skupno z materjo.

Ave, lahka Ti zemljica! Ti, sivi oče, mož značaja in poštenja, ne kloni glave in krepko prenašaj bol ter vedi, da bele žene obisk ni največje zlo v življenju!

POLITIČNO-GOSPODARSKA BILANCA VIPAVE L. 1925.

Vsak jo dela. V prvi vrsti trgoce in obrtnik. Bilanca namreč. Vzemimo se mi svinčnik v roke ter napravimo računski zaključek dohodkov in izdatkov, ki jih imamo zabeležili v gorenjem koncu vipavske doline na političnem in gospodarskem polju v preteklem letu. Že površen, splošen pregled posameznih točk nam pove, da je bilanca v vsakem pogledu visoko pasivna in da bo v par letih »krah«, če gre v tem tempu razvoj dogodkov naprej. Da je sedmo letno poročilo slabše kakor vsa prejšnja, v tem smo si vsi edini, kmet, obrtnik in trgovec. Trgovci zamisljeni pišejo opomine, ki presegajo tisoč in še več; enako pridne so tudi posojilnice, ki terjajo obresti in od obresti obresti. Razen tega pa še razni pododgovori, belci in rožasti plačilni nalogi in »monitoriji« raznih davčnih iztirjevalnic. Gospodarjem in gospodinjam se kar v glavi vrtil samih »cegelcev«, ki prihajajo v hišo kakor Jobova poročila in rušijo zidove in tresajo hišo v njenih temeljih. In kar je pri vsem tem najbolj tragično, je to, da ljudje tudi v letu 1926, ne pričakujejo nikakega izboljšanja, ampak se pripravljajo na nove žrtve in napore. Bo šlo, dokler bo šlo, pravijo brezdušno in pri tem se jim oči tajinstveno zasvetijo, da človeka pretrese mraz in zona. To niso dobra znamenja.

Posebno proti koncu leta se je dogodilo pri nas par reči, ki so nas naravnost osupnile in pretresle. Časopisi, tudi izven Italije, so precej mnogo poročali o atentatu na dekana vipavskega g. Breitenbergerja. Poskusni morilec je izvedel svoj peklenski načrt precej nerodno in vsi smo pričakovali, da bo pravici v kratkem zadoščeno. Žalibo so se sledovi zabrisali kakor sledovi sijajno izpeljanega vloma v našo davčno blagajno, ki je vrgla vlomilcem lepih 60 tisočakov. Tudi je se danes nepojasnjen slučaj skrivnostnih strelcov, ki so v temni noči prestrelili šipe na oknu podraškega župnišča. Pa pustimo slučaje v tem letu pri miru in oglejmo si rajše dogodek, ki ni slučaj, ampak dogodek, dobro premisljeno človeško delo. To je namreč »storija«, precej podobna neki »storiji« tam v Vrtojbi. Tam je nekdo menda poškodoval spomenike na vojaškem pokopališču, pri nas pa je neki »moško« odtrgal trak v dr. barvah na vojaškem pokopališču. Devet oseb je bilo aretiranih. Bili so zastopani vsi stanovi, akademiki, trgovci, kmetje, posojilniki. Pri vstopu nas je veselo pozdravil kosmat zaveznik iz Jugoslavije, ki je že 24 ur užival dobroto vipavske »regina celi«, ker je pozabil doma svoj pasov in vse dinarje. Tudi junaki Čehoslovaki z orjaškimi mišicami, »con dopinnerv«, kakor so se izražali, nam je delal družbo in zabavo in pridno ponavljal svoj: Zatracenii! Drugi dan dopoldan nas je presenetila vesela novica: Trikolra je najdena. In počasi kakor Odissej svoje ovce iz Ciklopeve votline so nas spuščali na dan, eden za drugim smo zapuščali prijetno pramočiste. Vrnjeni so nam bili tudi naši nožički, fofvi in druge potrebnosti, ki jih nosi v žepu vsak pošten kristjan, kmet ali gospod in ki so nam jih bili prejšnji večer odvzeli.

Naročajte in širite „EDINOST“

Stoletni koledar

Med pojavi na nebu in meteorološkimi pojavi na Z emlji in vzročne zavisnosti, zlasti ni nobene zveze med luninimi spremembami in vremenom na Zemlji. Vsa tozadevna statistika ni mogla ugotoviti nobenih učinkov luninih sprememb na pojave v atmosferi, ki obdaja Zemljo. Ni izključeno, da obstojajo morda zelo neznatni učinki. Če sploh obstojajo, bi jih lahko odkrili še le na podlagi zelo dolgega in skrbnega opazovanja in registriranja. Radi tega moramo zavreči vsak vremenski ključ, tudi ključ, ki nosi ime po slavnem astronomu W. Herschlu. Poudarjal pa sem, da bo kljub dejstvu, da taki ključji nimajo nobene podlage in tudi ne nobene praktične vrednosti, ljudstvo še dolgo časa vanje verovalo, zlasti, ker mu ne moremo vsaj začasno nič bolj-šega.

Toda koledarji ne prinašajo samo vremenskih ključev, po katerih naj si citalec sam preračuna, kakšno bo vreme določene dne, temveč napovedujejo že v naprej za vse dneve leta vremenske razmere. Opozorjam naj samo na velike in male pratike, ki bi morale končno docela izginiti že radi tega, ker bi drugi lahko po takih publikacijah sklepali, da je naš narod še docela nepismen. Svoječasno sem se skoro veselil, da je zapreje meje preprečilo razširjenje tega književnega nestvara med nas, toda zmotil sem se v svojem optimizmu. Mesto ene (stare Blasnikove) praktike imamo sedaj kar dve, eno v Ljubljani, drugo v Gorici.

Iz človeške neumnosti se da pač najbolje kovati denar.

Te vremenske prognoze za vse dneve leta tvorijo takozvani »stoletni koledar«. Ne vem sicer, kaj si misli naš navadni človek pod tem imenom, ako si sploh kaj misli. Bržkone vpliva nanj že sam izraz »stoletni koledar. Toda v te vremenske prognoze ne veruje samo naš navadni človek, temveč tudi veliki del bolj ali manj izobraženega sveta. Med temi pristajati stoletnega koledarja vlada po večini mnenje, da se te vremenske prognoze nanašajo na stoletno opazovanje in registriranje vremena ob posameznih dnevih leta. Bile bi po njihovem mnenju nekako povprečno vreme na podlagi podatkov enega stoletja in bi predstavljale v teh mejah najbolj verjetno vreme. Ostali pa menijo, da se po sto letih zopet redno povrača enako vreme in da so vremenske prognoze potemtakem vremenski podatki, ki so jih resnično opazili pred enim stoletjem.

Zadnje mnenje nima nikakšne podlage in se mora že radi tega zavreči. Prvo naziranje bi bilo vsaj v bistvu utemeljeno in umestno. Gotovo bi nam podatki večjega razdobja določali povprečne vremenske razmere, ki pa bi bile seveda veljavne le za kraj opazovanja. Nikakor pa ne smemo pozabiti, da bi ti podatki predstavljali le najbolj verjetno vreme, in da ne morejo biti vremenske prognoze v pravem pomenu besede.

Toda tudi to naziranje je faktično neutemeljeno, ker stoletni koledar nikakor ne predstavlja povprečnih vremenskih razmer, določenih na podlagi stoletnega opazovanja.

Stoletni koledar prvotno sploh ni bil stoletni koledar in je tak postal le po nesrečnem zaključku.

L. 1654. je dr. Mauritius Knauer, opat v samostanu Langheim na Bavarskem, sestavil neki spis z naslovom »Calendarium Oeconomicum Practicum Perpetuum«. Mi bi rekli »Večni praktični gospodarski koledar«. Koledar je bil predvsem namenjen samostanskemu upravitelju. V njem je veliko gospodarskih naukov. V zvezi s temi vsebuje tudi nekakšna navodila, po katerih naj bi se ugotovilo, kakšno bo vreme, da se s pridom izvršijo razna poljska dela. Knauer je bil namreč prepričan, da vplivajo planeti na vremenske spremembe. Da je taka domneva docela neutemeljena, smo poudarjali v zadnjem članku. Knauer sam ni objavil svojega dela.

Da se prepriča o verjetnosti svojih navodil, je beležil v svojem koledarju dan za dnem skozi vse leto, kakšno je bilo vreme določenega dne.

Po njegovi smrti (l. 1664.) je neki Christoph Hellwig izdal njegov koledar. Pomotoma pa je smatral omenjene Knauerjeve beležke za prognoze in jih kot take tudi navedel v koledarju. Iz trgovskih ozirov pa mu je dal naslov »Stoletni koledar«, ker je bil prepričan, da bodo ljudje rajši kupovali koledar, ki jim služi celo stoletje, kakor koledar za eno samo leto. Ne gre torej za prognoze na podlagi opazovanj in podatkov enega stoletja, temveč za uporabnost koledarja skozi celih sto let.

Koledar je imel uspeh. Doživel je nad 200 izdaj. V razne druge koledarje so prevzeli iz njega vremenske prognoze, da našle so celo pot v koledar, ki ga je izdajala Pruska akademija znanosti v Berlinu.

Toda že l. 1779 je ista akademija sklenila opustiti nadaljnjo objavo teh vremenskih prognoz, in je utemeljila svoj sklep s sledečo izjavo: »Akademija znanosti smatra za potrebno, da se dosedanje urejevanje koledarja izpremeni, ker ne more dalje dopuščati, da se priprosti in neuten človek zavaja z neosnovanimi vremenskimi prognozami, z nekoristnim navažanjem dni, ki so godni za puščanje krvi, za odstavljanje otrok itd., ter z drugimi takimi neumnimi in nezmisljimi stvarmi. Radi tega je odredila, da izostanejo v bodoče vse te nesmiselnosti iz koledarja«.

Tudi stoletni koledar nima potemtakem nobene podlage, kakor je nima vremenski ključ. Toda ljudstvo hoče vedeti v naprej, kakšno bo vreme. Vse izkušnje, ki jih je človek imel s temi prognozami, ne izdajo nič. On ve morda tudi, da so te prerokbe varljive. Vseeno pa vedno zopet pogleda v

koledar, ali bo jutri dež ali solnce. »Ljudstvo hoče biti varano«, pravi že stari rimski pregovor. In radi tega sega tudi rajši po koledarju, ki vsebuje najbolj neverjetne vremenske prognoze, kakor po koledarju, ki mu hoče dati samo koristno in dobro čtivo. S tega stališča razumem, zakaj prinašajo skoro vsi koledarji tako varljivo šaro. Ako jo že prinesejo, naj bi pa o njej izrekli tudi svoje mnenje, vsaj tako kakor Frana in Jurina v Narodnem koledarju za Istro, kjer pravi: »Ovako kaže stoletni koledar, a u Božjoj je volji, kakva će biti ova godina«.

L. C.

Izdelovanje gramofonskih plošč

Da je umetnost izdelovanja gramofonskih plošč tako malo znana, je pač krivo dejstvo, da ima vsaka trdka, ki se s tem peča, svoj lastni način, ki se v nečem razlikuje od drugih in ki ga skrbno prikriva.

Toda na splošno, ne da bi razkrivali tajnosti posameznih trdk, hočemo na kratko pojasniti to umetnost.

Prva ali originalna plošča je narejena iz voska, ki je za en centimeter večjega premera od dovršene, ki jo kupimo. Voščena plošča je prilično podlrgi centimeter debela. Že pri tej je velika pozornost posvečena sestavi voska, ker ne sme biti pretrdi niti premehke. To ploščo položijo v stroj, ki naj vrti ali vrtne v njo dotični komad glasbe, ki se želi.

Stroj, ki vrti to delo, je v vsem gramofonu, razlika je le v tem, da je zelo občutljiv in da delo igle obračena, t. j. pri navadnem gramofonu pobira igla že vtisnjene glasove iz plošče, tu jih v mehko voščeno ploščo šele vtiskuje.

Soba, kjer se to vrti, je tako urejena, da se dobi čim najboljše rezultate. Stroj za vtiskovanje glasov je v mali sobici poleg te in samo njegov rog moli skozi steno v prvo sobo. Stoli za orkester stojijo v polkrogu pred rogom, toda niti ta dva stola nista enako visoka. To uravnanje je treba izvršiti, da se odstrani možnost, da bi gotovo godalo preglasilo ostale, da se torej uredi enakomernost vseh godal ali instrumentov. Kadar se hoče vokalno glasbo (petje) vtisniti na ploščo, morajo z veliko natančnostjo odmeriti razdaljo med pevcom in strojem, da je petje s plošče potem čim jasnejše in lepše. Valovi glasbe udarjajo skozi rog na napeto mrenico iz kovine. Ta vsled tega trepetja in tresen iglo, ki črta svoj mali spiralni jarek na vrteči se voščeni plošči. Ko bi se igla ne tresla, bi bile dno in strani jarka gladke in ravne; ker se pa trese, dolbe v dno in v strani hribčke in dolbince. Ko bi se po končanem delu voščena plošča strdila, bi takoj lahko slišali glasbo z nje. Postavila bi iglo v jarek na robu in poglajali stroj kakor pri gramofonu. Igla bi se stresala, ko bi drsala čez hribčke in dolbine in bi istočasno stresala napeto mrenico. Ta bi pa na ta način napravljala zvočne valove v zraku, ki bi jih slišali. Ravno to se pri navadnem gramofonu vrti. Toda v našem slučaju, ko imamo opraviti z mehko voščeno ploščo, je to še nemogoče, ker bi igla premehke gričke in dolbine zopet zravnila. S pomočjo mehke voščene plošče moramo najprej napraviti druge plošče, ki bodo zadostno trdne.

Dovršeno voščeno ploščo vzamejo z veliko pažnjo iz stroja in jo odnesejo v takozvano elektrolitično delavnico tovarne. Tu so velika štiriokotna korita, ki so napolnjena z neko tekočino, ki je jedka in je sestavljena ravno tako kot tam, kjer z električnim procesom napravljajo bakrene kličse za tiskanje slik. Posode (korita) so prevlečene s svincom. Na okroglih čez posode ležajo palice iz medvi visijo primerno velike plošče iz bakra. Po električnih žicah, ki so zvezane z zgoraj omenjenimi medenimi palicami, prihaja električni tok in uhaja v tekočino z bakrenih plošč, ki se močijo v njej. Plošče so v primerni oddaljenosti po dve ali dve obrnjene s ploškim stranmi druga proti drugi. Ravno sredi med palicami iz medvi je tretja taka palica, ki leži z njima vzporedno.

(Delje na IV. strani)

MALI OGLASI

SEPREJME SE krepak deček iz boljše družine kot vajenec v trgovino z usnjem v mestu. Hrana in stanovanje eventualno tudi v hiši. Naslov pove goriske upravo. 1812

BRIVNICA, združena s posebnim salonom za dame, ondulacija Shamping striženje. Ludvig Zottler, Gorica, Travnik 17. 1813

PERFEKTNY korespondent in slovenski in italijanski jezik išče tovarna testenin v Bistrici. 1814

SLUŽKINJO od 16 do 17 let staro, za domača dela, išče družina. Naslov pri upravnistvu. 1815

KONTORISTINJO z perfektnim znanjem slovenskega, nemškega in italijanskega jezika išče tovarna v Sloveniji. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja in zahtevki plače pod »Vestna« na upravnistvu. 1816

PODLISTEK

E. PHILIPPS OPPENHEIM:

Čuden slučaj gospoda Jocelyna Thewa

Prevel France Magajna.

»Gospodična Sharey?« je vprašal, držeč odprta vrata.

»Priznam vam, da je vse odvisno od tega, kake veste šampanjec vam uga.«

»Mum cordon rouge?« je svetoval. Nasmehnil se je.

»Vaše uga?« uga tu meni,« je dejala.

6. poglavje.

Z nastopom bogatega meščana je Crawshaw približno pol ure pozneje vodil svojo tovarišico k mizi, ki si jo je rezerviral. Na svoj način je bila ona izrazito črna deklica v svoji lepo prilagojeni obleki iz črne satena, na kateri je imela prijeten velik črni cvetlič. Njen vrat in njeni roki so bili brez pogreška. Bleščeči temnomodri lasje, priprosto urejeni, so triumfalno nad tedanjimi modami česanja. Prestop iz Fourteenth Streeta v njeno sedanjo okolico je bil videti, da se je izvršil brez vsake zmede. Sedela se je naprej, da ponovno velik šopek belih rož, ki jih je sanjo naročil Crawshaw pri bližnjem cvetličarju.

»To so cvetlice, ki jih najbolj ljubim,« je vzdihnila. »Bele rože so vedno moja slabost.«

Crawshawe oči so se radostno svetile, ko je zavzel svoje mesto.

S tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom in znancom, da je danes naša nepozabljena mati, tašča in stara mati

Josipina vd. Piščanc roj. Pertot

v starosti 78 let, nalahno v Gospodu preminula

Pogreb predrage pokojnice se vrši v četrtek, 31. t. m., ob 14.30, iz hiše žalosti Rojan-Piščanc št. 593.

TRST, dne 30. decembra 1925.

Norbert in Josip, sinova. Angela por. Lozej, Ivanka por. Guštin, hčere.

Albina in Ana, nevesti, Karl Lozej, Josip Guštin, zetje, vnuki in vnukinje.

Odlikovano pogrebno podjetje Nuova Impresa, Corso V. E. III, 47.

MLADENIČ, ki se misli posvetiti petju, bi rad dobil kakršnokoli službo v Trstu ali bližnji okolici. Cenene ponudbe naj se pošljejo na upravnistvo »Edinosti« pod »Skromen«. 1817

DR. R. ZALETEL, zdravnik za kirurške in ženske bolezni sprejema v Kozleku (Ilir. Bistrica) od 8. do 12. in od 14. do 16. 1818

VRECE po najvišji dnevni ceni se plačujejo v Via del Bosco 6. 1729

MLIN na vodo, lepo stanovanje in zemljišče, se prodaja. Plačilni pogoji ugodni. Benko Vekoslav, Rihemberk. 1804

BABICA, diplomirana, sprejema noseče na dom. Madonna 10, II. 1805

BRIVSKEGA pomočnika sprejme takoj Piskac na Opčinah. 1806

SADJARIL. Zdaj je najprimernejši čas za zimsko škropljenje sadnega drevja z »Antiparassitom«, ki ga dobite pri Justu Ušaj v Gorici, Via Favetti 6. Istotam se prodajajo tudi razna vrsta semena iz Efurta. Zahtevajte cenik! 1807

Zobozdravnik

Med. U. dr. D. Sardoč

specialist za ustne in zobne bolezni

perfekcioniran na dunajski kliniki

ordinira v TRSTU

Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7 829

Predno kaj nakupite, obiščite

Veliko skladišče pohištva

tvrdko

ALESSANDRO LEVI MINZI

Via Rettori št. 1 — Via Malanton št. 7-13

Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izbiri.

20 Corso Vitt. Emanuele III. 20

SLOVENC! V naši prodajalni dobite blago in

izdelane obleke po najzmernejših cenah.

ČEVLJARNICA FORCESSIN

Odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomu in zlato aletinjo

Trst - Via Caprin šte. 5 pri Sv. Jakobu - Trst

Kadar kupiš čevlje: misli na vse:

- 1) da bo zdravo za nogo,
- 2) da bo elegantno,
- 3) da bo trdno,
- 4) da bo cena primerna.

FORCESSIN te zadovolji v vseh točkah.

Slovenci! Kupujte samo pri Forcessinu!

»Poznate kaj angleško zgodovino?« je vprašal. »Morda je usojeno, da se bo ponovil boj belih in rdečih rož — belih tukaj in rdečih v obednici hotela Zmargde.«

»Katero so znamenje — v zgodovini?« je vprašala brezbrizno.

»Teža vam ne povem,« je rekel, »ker je moč, da ste praznoverni. Mislim pa, če bi midva oba mogla slišati, kaj bo govoril Jocelyn Thew o onih rdečih rožah noči, da bi bila zmagala na strani hile York.«

»Torej to nameravate vi, eh?« je mrzlo vprašala. »Vi hočete, da postanem ljubosumna na Katarina Beverley?«

»Najtrdnjše in najbistroumnejši možje na svetu,« je menil Crawshaw, »so nalezeli na svoj Waterloo pri rokah vašega spola. Kolikor se tiče mene samega, sem v stiski. Ljubosumen sem na Jocelyna Thewa.«

»A videti je, da si boste polagoma opomogli!«

»Opomogel si bom,« je soglašal Crawshaw, »kajti jaz trdno upam, da vam bom z obzirnostjo in dobrotto — če bom imel za to priliko — dokazal, kako domača in zvesta oseba sem. Spoznali boste, da sem vas jaz vrednejše od obeh.«

»Vi dokaj cenite samega sebe, ali ne?«

»To krepost skrbno gojim v sebi. V svojih mlajših letih sem se celo precejeval.«

»Sodim, da ste tedaj starejši nego sem domnevala.«

»Sedemtrideset let sem star,« je dejal, »in izborno vzgojen.«

»Jocelyn Thew,« je rekla, »jih ima štiri deset.«

»Nisem vas pripeljal sem zato, da bova razpravljala o starosti mojega nevernega tekmeča,« je rekel. »Zelzel sem le vedeti, če vam bodo tu naročeni ameriški raki vzbujali spomin na Delmonicovo kuhinjo. Dajte sem vam hotel tudi dokazati, da boste, če hočemo in spregovorimo nekoliko priprostitih besed natakariju, dobili tako ledeno mrzel šampanjec, kakor ga zelito saml.«

Nora ni štedila z odobravanjem.

»Odkar sem zapustila New York in se prej nisem imela posebno dobrega obeda,« je zatrjevala. »V poslednjih mesecih sem se malo posluževala Delmonicovih dobrot. Preveč ljudi važe vrste je stikalo in vohalo po Fourteenth Streetu.«

Priklimal je.

»Na koncu koncev,« je rekel, »to je prišlo h koncu, ko je Amerika napovedala vojno. Vi ete napravili edino modro stvar — brat v San Francisco, eh, vaš oče v Chicago, vi pa sem?«

»Mnogo veste,« se je smejala.

»Jaz sem pravcarita informacijska knjiga, kolikor se tiče vašega gibanja,« ji je zatrjeval.

»Imate morda tudi vi kaj opraviti z dejstvom, da je policija brskala po mojih sobah?« je vprašala nenadno.

»Indirektno, se bojim, da je to res,« je priznal. »Glejte, doslej nisem niti slutiti, kaj je postalo iz vseh tistih listin in načrtov, ki jih je Jocelyn Thew tako zvito vtihotapil v to deželo.«

Ta ni pritrjena nego se lahko vrtila na svoji osi. S to visi sredi med ploščami dolga navpična palica, ki se tudi moči v tekočini. Na konec te palice obsejajo potem voščene plošče; na vsako stran po eno, tako da so s licem obrnjene proti bakrenim ploščam. Zdalj odprejo električni tok, da prihaja skozi te plošče v tekočino, obenem sprožijo poseben stroj, ki začne voščene plošče polagoma nihati v tekočini med ploščama. Nihanje pa ni vzporedno z njimi, ampak krizično, to je, voščeni plošči se najprej približujeta eni plošči potem drugi itd.

Jedka tekočina v posodah razjeda bakrene plošče, elek. tok pa nekako pogradi ne izmerimo drobne odjedane bakrene delce in jih nese proti voščenim ploščam na katere jih trdno pritrdi voščenim ploščam, na katere jih trdno pritrdi. Tako enakomerno »raja« z njimi po vosku, da začela najdobješe luknjice po njem in tako začela z bakrom tudi drobni jarek in vse tiste grčke in dolinice, ki jih je napravila igla v njem. In baker na vosku ne ostane v drobcih nego je čvrsto zvarjen skupaj, da tvori celo plast. Z veliko skrbjo je treba pri tem paziti, da je električni tok vedno enak. To delo traja neprestano skozi štiriindvajset ur. V tem času sta voščeni plošči docela zakovani v baker.

Zdalj jih vzamejo iz tekočine in očistijo skrbno baker z nih. Na spodnji strani ima ožad bakreno izboklino ploščinega jarka in vseh hrčkov in dolin. To je zaradi negativne plošče, ki se ne more še rabiti, rečejo ji pa prvotna matica, oz. negativna matica. Pozitivno matico pa dobijo, ko ves opisani proces ponovijo samo da mesto voščene plošče rabijo negativno matico.

Negativno matico namažejo z voskom povsod tam, kjer nečajo, da bi se baker prijel, prejema se lahko samo tam, kjer ni namazana. Se štiriindvajset ur elektrolične kopeli in na negativni matici se napravi nova bakrena plast, ki je prava pozitivna matica. Ta posled-

nja se zdaj uporabi za vtiskavanje pravih gramofonskih plošč.

Tvarina, iz katere so gramofonske plošče narajene, je sestavljena v glavnem iz šelaka, kateremu je dodano nekoliko saj in pa moke iz nekega prilikega kamna. Veliki stroji in s parjo ogrevani valji mešajo to tvarino toliko časa, da je skozi in skozi enakomerna in za spoznanje bolj trda kot testo.

Pri tem morajo jako skrbno paziti, da je mešanica taka, da se izdelajo iz nje trde in svetle plošče, ki ne smejo biti občutljive za malo izpremembo v temperaturi. Plošče iz premehke mešanice se rade zvežijo, zlasti če so izpostavljene toplemu solncu.

Težki vroči valji zmlinijo mešanico v pasove približno osem-milimetre debele. Te potem razrežejo v primerne kose in vložijo v primerna modla, v katerih so prej pritrjene pozitivne matice. Za plošče, ki igrajo na obeh straneh, morajo seveda biti po dve bakreni matici; ena na vsako stran.

Preden denejo plošče z maticami v stiskalnice, jih morajo toliko segreti, da se dajo vtisniti. Skozi mehko tvarino na sredi napravijo luknjico. Končno pridejo v hidravlične stiskalnice, ki stiskajo matice proti plošči polagoma, a z orjaško močjo. Plošča se tanjša zaradi pritiska, v njeno mehko tvarino se pa zajedajo spirali rob matic, ki napravljajo tako jarek z omenjenimi hrčki in dolinami. Močni pritisk na vsjo ploščo enači težo od 20 do 25 tisoč kilogramov.

Plošča bi bila s tem končana. Ko jo vzamejo iz stiskalnice, jo nataknejo na os stroja, da ji ugledajo zunanji rob. Zdalj ji prilijejo na vsako stran znane okrogle listke (etikete), ki povedo, kakšne vrste glasba je na dotični strani. Ploščo se preizkusijo na gramofonu in če je brezhibna, se odda v skladišče, kjer čakajo akupca.

F. M.

GOSPODARSTVO

Iz urada Tržaške kmetijske družbe v Trstu

RASTLINAM SAM HLEVISKI GNOJ SE NE ZADOSTUJE.

Marsikateri poljedelec misli, da je izvršil svojo dolžnost napram svojim rastlinam s tem, da jim je dobro pognojil s samim hlevskim gnojem. Prepričan je, da sme v takem slučaju pričakovati od svojih rastlin kar najboljši plod.

Da temu tako ne more biti, mu bo takoj jasno, kakor hitro pomisli, da rastlina niti na samem, čistem gnoju ne raste. Celo plevel, kateri je navadno mnogo skromnejši nego koristne kulturne rastline, raste samo tedaj, če je k hlevskemu gnoju primešan tudi dovolj zemlje. Vidimo torej, da je potrebna za rasto rastlin tudi zemlja poleg gnoja. Pa tudi vsaka zemlja ni enaka, nalo, zelo peščeni zemlji, rastline ne uspevajo, čeprav je pesek zelo rahel in v njem zadostuje tako vode kakor zraka. Torej gnoj sam ali voda, zrak in peščena zemlja niso zadostna podlaga za dobro uspevanje rastlin. Mora biti še druge stvari, in te v pravilnem razmerju, če hočemo, da nam bodo nudile rastline zaželeni sad.

Med te potrebne stvari prištevamo v prvi vrsti dušik, fosforjevo kislino, kalij in apno. Teh stvari se izvzijo pa vsako leto v letino v precejšnji množici iz obdelane zemlje ali s travnika. Treba jih je torej nadomestiti. Nadomeščamo te stvari s gnojenjem. S hlevskim — domačim — gnojem pa vseh stvari, katere smo odpravili z letino, ne moremo nadomestiti, ker jih ne vsebuje več. Ko je letina v podobni sena ali zrna itd. prešla žolodce živine ali ljudi, je pustila tem telesom mnogo svojih stvari, katere se le redkokdaj vrnejo zopet na tlo istega gospodarja. In ravno teh stvari ne moremo našti zemlji drugače nadomestiti nego v podobni umetnih gnoj. Domači ali hlevski gnoj obsega sicer vse zgoraj že navedene stvari, kakor dušik, fosforjevo kislino, kalij ter apno. So pa te stvari v njem v zelo neprimerne razmerje, kajti pri svojem prehodu iz rastline preko žolodca ali podobno — v gnoj, je zgubil predvsem mnogo fosforjeve kisline. Moramo torej domačemu gnoju pridejati vedno fosforjeve kisline, da bo razmerje hranilnih stvari v gnoju pravilno in pri gnojenju ali mešanju z zemljo okoliš za dobro uspevanje rastlin napraviš. Vprašanje je samo še, koliko fosforjeve kisline in v kakšni podobni jo lahko primešamo v zemljo pri gnojenju z domačim gnojem. Z računanjem pridemo do zaključka, da je najprimernejše za večino rastlin, če pridenemo na 100 kvadratov hlevskega gnoja, kar odgovarja povprečno dobremu gnojenju na eno leto in 1 ha, približno 30 kg fosforjeve kisline. To množino fosforjeve kisline (30 kg) primešamo lahko v podobni superfosfatu, in sicer 200 kg 15% neposredno gnoju pred trošenjem, ali pa superfosfat trošno posebej potem, ko smo gnoj že zaorali. Pripomni pa je tukaj še posebej, da ne smemo mešati Tomaževze žlindre s hlevskim gnojem.

Vinska trgovina

Vinska kupčija na mednarodnem vinskem trgu ne izkazuje v zadnjih dveh letih prav nobene živahnosti. Položaj se pa tudi letos ni bistveno izpremenil.

Posledice ovir in zaprek, ki so že pred leti tlačile razvoj vinske trgovine, obstajajo deloma tudi danes. Naravno je pa, da ovire niso v vseh deželah enake. Položaj v vinskih veleprodajskih deželah je na pr. čisto drugačen kakor pa v uvoznih deželah.

K že obstoječim oviram so se v današnjih dneh pridružile težkoče pri sklepanju trgovinskih pogodb. Pri tem se vrši interesni boj med poljedelstvom in izvozno trgovino. Opaža se prerakanje med poljedelstvom in industrijo, ki se zrcali v besedah: »Ako ne kupite našega vina, nočemo vaših strojev!« in obratno. Vse trgovinske pogodbe, ki so bile v zadnjem času sklenjene, imajo v sebi značaj izsiljevanja, izumetničenja in provizorija.

V slabem položaju se nahajajo dežele z vinsko veleprodukcijo, ki hočejo svoj višek siloma spraviti v inozemstvo. Med te dežele je treba šteti Madžarsko, ki lahko letos izvozi 3 milijone hektolitrov vina. Madžarska vlada skuša spraviti to ogromno količino na inozemski trg in na ta način pomiriti svoje nemirne vinogradnike. Nedavno je bila svojim vinogradnikom obljubila, da bo sama organizirala razprodajo madžarskega vina v Švici, kamor je mislila izvoziti okrog 500

tisoč hektolitrov. Do sedaj je ostalo samo pri obljubah, kajti v Švico ni dospela še niti kaplja madžarskega vina. Pri sklepanju trgovinskih pogodb tudi Madžarski nasprotujejo sosedne države, ki nečajo madžarske vinske kapljice.

Španija se nahaja v skoro istem položaju kakor Madžarska. Imela je dobro trgatve in lahko izvozi precejšnje količine vina. Razpečanje vina ni v nikakem skladu s produkcijo in radi tega nastaja v Španiji majhna vinska kriza. Španija se sedaj trudi in išče poti, kako bi najlažje oddala za izvoz določene količine vina. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe z Nemčijo ne napredujejo, ker nemški vinogradniki nasprotujejo znižanju uvozne carine na špansko vino. Raditega se vrši srdit boj med nemškimi vinogradniki in nemško izvozno industrijo, ki želi znižanje uvozne carine na vino samo zato, da bi lahko v Španijo izvažala svoje industrijske izdelke. Španci se, kakor izgleda, v tem pogledu ne nadejajo kakega vidnega uspeha. Sedaj je prišlo med Nemčijo in Španijo do kratkega provizorija.

Slično stanje je opaziti tudi v Franciji, ki ima dovolj vina na razpolago, čeprav se hoče med vinogradniki to dejstvo utajiti. Francozi zanikajo obstoj vinske krize, delajo pa različne predloge, kako bi vinsko krizo odpravili. Predlog na znižanje vinogradništva je naletel na precejšnji odpor francoskih vinogradnikov. Zato je izginil z dnevnega reda. V ospredju stoji sedaj predlog o razdelitvi prodaje vina, da se na ta način prepreči valovanje vinskih cen. Ta načrt se ne da izpeljati, ker je v vidnem nasprotju s tržnim zakonom (ponudba, povpraševanje, bogata trgatve itd.).

Italija si je v zadnjih letih zagotovila razpečanje svojega vinskega pridelka v inozemstvu, kjer si je pridobila prav dobre odjemalce. Ona si bo tudi v bodoče obdržala svoje odjemalce, ako bo le na kak način mogoče. Dežela ne toži več o vinski krizi. Oddaja starega vina gre krepko izpod rok. Tega pa se ne more trditvi o novem pridelku. Kako bo vplivala nedavno z Nemčijo sklenjena trgovinska pogodba na izvoz italijanskega vina v Nemčijo, še ni mogoče predvidevati.

K vsem težkočam, ki vladajo danes na vinskem trgu, je treba pristeti tudi letošnji vinski letino, ki v marsičem zadovoljuje. Pomanjkanje vina v eni deželi se bo lahko nadomestilo z viškom v drugi. Čeprav je Evropa letos manj pridelala kakor navadno, je treba vendar pomisliti, da je bila letina v prekomorskih deželah nad vse pričakovano zadovoljiva. V vseh vinorodnih deželah pa je kakovost letošnjega vinskega pridelka zelo slaba.

Kakovost letošnjega pridelka ovira vinsko kupčijo. Vinska trgovina se drži zelo rezervirano. Ona začasno ne kupuje, ona pokušuje, primerja in se hoče prej prepričati o kakovosti vina. Trgovci trgujejo večinoma le s pridelkom iz prejšnjih let. Njihov interes more vzbuditi le dobra kakovost letošnjega pridelka. V vinorodnih deželah je še dovolj starega vina na razpolago in zato niso izgledi za na alkoholno revna vina baš ugodni. Prodajalci zahtevajo visoke cene.

Na ta način tlačijo stare in nove razmere razvoj mednarodnega vinskega trga. Opisane razmere delajo živahni vinski trgovini velike zapreke in vinska trgovina se le polagoma in s težavo razvija.

NEMCIJA PRIPRAVLJA DELNI ŽITNI MONOPOL.

Nemška vlada pripravlja zakonski načrt, po katerem bi postalo žito neke vrste državni monopol. Zakonskega osnutka, katerega hoče predložiti nemška vlada državnemu zboru, ne smemo smatrati kot kako novost, ker so že pred 30 leti v Nemčiji propagirali uvedbo žitnega monopola. Tedaj je bil v državnem zboru predložen zakonski načrt, ki daje državi izključno pravo do nakupa in prodaje žita, katero prihaja v Nemčijo iz inozemstva. Imenovani načrt je državni dovoljeval tudi določanje žitnih cen. Francoski socialist Jaurès je v francoskem parlamentu predlagal nekaj prav sličnega. On pa ni zahteval monopoliziranja žitne trgovine. Predlagal je le, da naj država reguli-

ra žitno trgovino in določa po vsakoletni končani žetvi cene žita in mlinških proizvodov. — Po nemški vladi zasnovani žitni monopol obstoja do danes v drugi obliki samo v Švici. — Francija je hotela regulirati cene moke na ta način, da je uvedla zakon o preskrbovanju prebivalstva z žitom in njegovimi proizvodi. Bistvena točka tega zakona je ona, ki pooblašča vojnega ministra, da nabavlja za 150 milijonov frankov žita, katerega mora spraviti v vojaška skladišča. Te zaloge pridejo v promet ko nastopa podražitev življenjskih potrebščin. Francoska vlada pa ima pri tem pravico določanja cen.

Osnutek nemškega zakona gre tozadevno za korak naprej. Nemška žitna centrala (Reichsgetreidestelle) ki bi morala likvidirati, bo radi uveljavljanja novega zakona še dalje obstajala.

Žitna centrala bo podrejena državnemu ministru za poljedelstvo in ljudsko prehrano. Centrala bo smela nabavljati 3 milijona metriskih stotov žita na leto. V ta namen ji bo stalo na razpolago 35 milijonov zlatih mark. Namerna nemške vlade pa še ne znači popolnega žitnega monopola, ali vlada bo mogla oziraje na velike količine žita, ki jih bo imela vsak čas pri roki, vsak trenutek regulirati cene moke in kruha. Nemške vlade ni privedla do zakonskega predloga samo želja konsumnih krogov, kateri so zahtevali njeno zaščito pred dražjo žito, marveč tudi želja poljedelstva, katerim bo tudi v času padanja žitnih cen omogočeno vzdržanje rentabilnosti produkcije na ta način, da bo žitna centrala tedaj polnila svoje zaloge.

Ta namerna nemške vlade predvideva stabilizacijo in ozdravljenje razmer, v katerih se danes nahaja nemško poljedelstvo. Jasno je, da hoče vlada s tem činom obvarovati prebivalstvo Nemčije pred navijanjem krušnih cen na drugi strani pa bo zakon poljedelstvu zagotovil potreben minimum zaslužka. S to namero ne bo Nemčija vodila konsumne politike, kakor Švica, Francija in Anglija, nego Nemčija hoče s tem zakonom držati v evidenci zaloge žita v vseh javnih skladiščih. Ona si hoče zagotoviti prehrano dežele za vsak slučaj in tudi za slučaj mogoče vojne.

Drobne finančne in gospodarske vesti.

Prenehanje poslovanja Anglo-Austrian banke v Italiji. Pred nedavnim časom je bil med Anglo-Austrian Bank in Banco Italo-Britanica v Milano sklenjen ugovor, glasom katerega prevzame zadnja banka s 1. januarja 1926. vse italijanske podružnice banke Anglo-Austrian. Na ta način preide v roke banke Italo-Britanica tudi dobro znana tržaška podružnica banke Anglo-Austrian.

Snia Visconci je največja italijanska družba za izdelovanje umetne svile. Ona je bila ustanovljena leta 1920 s 60 milijoni tirami osnovnega kapitala. Družba razpolaga danes z eno milijardo lir kapitala. V zadnjem času se ji je posrečilo spraviti svoje akcije v London in New-York. V London je namreč prodala 1 milijon delnic, v New-York pa 600.000. Delnice glase na 200 lir. Njihov tečaj na italijanskih borzah se giblje okrog 400 lir.

Polom Max Bondi. Nad imetjem v Italiji znanega finančnika in bankirja je bil razglašen konkurz. Bondi se je udeleževal kot finančnik v različnih italijanskih finančnih in industrijskih podjetjih. Zagotovil si je večino delnic prav mnogih sladkornih tovarn, udeležen je pa bil tudi v znanem delniškem podjetju Distillerie Italiane v Milano, odkoder dobimo večino kvasu. Tečaj delnic podjetij, pri katerih je bil Bondi udeležen so v zadnjem času precej padli. V zvezi z njegovim finančnim polomom sta prisiljeni likvidirati dve delniški družbi, kateri je on ustanovil in sicer: »Finanziaria Industriale« ki ima 6 milijonov lir osnovne glavnice, in rimska hotelska družba »Livornese Alberghi« s 3 milijoni lir.

Nemška trgovinska bilanca v novembru. Nemški uvoz je predstavljal vrednost 856 milijonov, a izvoz 792 milijonov zlatih mark. Primanjkljaj nemške trgovinske bilance v mesecu novembru znaša 66 milijonov zlatih mark.

Bolgarska zunanja trgovina. Skupni izvoz Bolgarske je v zadnjih osmih mesecih dosegel vsoto 3.581,5 milijonov levov, a izvoz 4.902,4 milijona levov. Glavne izvozne predmete so tvorili tobak, žito, jaja in živina.

Jugoslovanski izvoz v mesecu novembru. Jugoslavija je v imenovanem mesecu izvozila 376.000 ton blaga v vrednosti 687,7 milijonov papirnatih dinarjev. V istem mesecu lanskega leta je znašal jugoslovanski izvoz 397.989 ton blaga v vrednosti 922,4 milijonov papirnatih dinarjev. Vrednost v novembru izvoženega blaga znaša 63.152.174 zlatih dinarjev, napram 69.164.153 zl. dinarjem v istem mesecu preteklega leta.

Skupni izvoz zadnjih 11 mesecev je znašal 4.043.727 ton v vrednosti 8.236 milijonov dinarjev (ali 722.018.911 zlatih dinarjev) napram 3.508.864 tonam v vrednosti 8.585,5 milijonov dinarjev (ali 600.139.335 zlatih dinarjev) v istem razdobju leta 1924. Količina in vrednost v zlatu izvoženega blaga sta v tekočem letu znatno večja nego lani.

Položaj na italijanskem senenem trgu. Letošnji pridelok sena ni bil radi slabega vremena tako obilen kakor navadno. Raditega smo v zadnjih treh mesecih opazovali neprestano povpraševanje po senu na vseh italijanskih tržiščih. Povpraševanje je naraščalo tudi z ozirom na zimo, ko mora biti potreba po senu zagotovljena.

Emilia, ki je v drugih letih razpolagala z najobilnejšimi količinami sena, je letos prisiljena uvažati seno iz Lombardije in Benečije, ako hoče prigraniti svojo živino, ki se je v zadnjih dveh letih zelo pomnožila. V zadnjih mesecih smo opazili precejšnji in stalni uvoz sena iz Francije. Konsumenti in trgovci iz Piemonta in Lombardije so izrabili padanje tečaja francoskega franka in nakupili padanje po zelo ugodnih cenah ogromne količine sena, ki jih italijanski konsumenti z lahkoto kupujejo. Te ogromne količine pa bodo tudi mogoče na padanje cen. — Poročila naglašajo, da je v Maremmi in Laciju mnogo sena na razpolago, toda visoki prevozni stroški dajo prednost uvozu sena iz krajev onstran Alp.

Slama. Tržno razpoložanje v slami je isto kakor pri senu. Opažati je velikansko pomanjkanje dovozov. Cene slame so sicer na glavnih tržiščih stalne, toda opaža se vseeno višanje cen.

DAROVİ

Neimenovani dobrotnik naših malčkov iz St. Petra na Krasu daruje L 50.— »Solskemu društvu«.

Kot božični dar poslala posojilnica in hranilnica v Sempasu L 100.— »Solskemu društvu«.

Srčna hvala. Denarni zavodi posnemajtel! Mesto cvetja na krsto pok. Karu šiskoviču daru. Vekoslav Kodrič L 10.— za »Solsko društvo«.

Gospod Dragotin Ukmar daruje L 10.— za

vrtec pri Sv. Jakobu in 5 L za Dijaško Matico

(denar za D. M. hrani S. D.)

Gospod Dragotin Starec daruje »Solskemu društvu« L 25.

Gospod Susić iz Rojana L 25 za »Solsko društvo«. Vsem blagorodnim darovalcem srčna hvala!

Za božičnico ženske podružnice »Solskega društva« so darovali na polo ge Pavle Gržina L 286.— in sicer: S. M. L 50.— po 15 Lir: Pfeifer, Rosenholz in Drufovka Amalija, po 10 Lir: Rebuta, Ražem, Nachtigal, Visintini, Murk, Kosić Josip čevljar in Neimenovana; obitelji Čič L 8; Čermeljova L 6; po 5 Lir: A. Cek, Cink, Ivan Klun, Svagelj, Ciangnau, Gättinger, Zafred, Kosak, Kristofić, Plesničar, Heinig, Cobau, Joško Kralj, R. Izanc, M. Izanc, Mreule, Cotic, Bizjakovi, Just Novak, Klavara, gospa Legassi Dravograd, Dan Hrast in Ferlic Joško.

Vsem cenim m darovalcem kot požrtvovalni gospe nabiralki srčna hvala!

Ob priliki Božičnice nabrala Pepček in Danica Tomazič v veseli družbi L 50.— za »Solsko društvo«. Darovalcem srčna hvala!

Spominjajte se ob vseh prilikah z darovi Dijaške kuhinje v Gorici

Borzna poročila.

DEVIZE:

Trst, 30. dec. Amsterdam od 990.— do 1005.— Belgija od 112.— do 113.—; Paris 93.50 do 94.— London od 120.05 do 120.20; New York od 24.65 do 24.80; Španija od 348.— do 353.—; Švica od 477.— do 480.—; Atene od 31.— do 32.50; Berlin od 588.— do 594.—; Bukarešt od 11.25 do 11.75; Praga od 79.25 do 79.75; Ogrska od 6.044 do 6.051; Dunaj od —349 do —3.6; Zagreb od 43.80 do 44.10.

Benezijske obveznice 67.10.

VALUTE:

Trst, 30. decembra. Avstrijske krome od 0.0343 do 0.0352; dinarji od 43.25 do 44.—; dolarji od 24.60 do 24.75; novci po 20 frankov od 94.— do 97.—; funti sterling od 119.90 do 120.10.

Velikanski dohodi dunajskega

— POHIŠTVA —

navadne in finejšje vrste

ki se bo prodajalo po starih, nizkih cenah

z 10% popustom

skozi ves mesec januar

Na drobno Na debelo

Največje jamstvo.

R. CAMPONOVO

Tel. 793 - Viale XX Settembre 33 TRST

KRONE

po L 2.10 komad

Zlato, briljante, platino, 20-kronske zlate komade

kupuje in plačuje po najvišjih cenah

Albert Povh — urarna

Trst, Via Mazzini 46

Predno prodaste

KOŽE

kun, lisic, vider, divjih koz in druge divjačine

kakor tudi domačih živali, vprašajte za ceno

FRANCA STRES

KOBARID

Zaloga usnja in vsakovrstnega obuvala, na

drobno in debelo.

Blago prvovrstno. Cene zmerne.

KRONE po 2.10

plačuje

ALOJZIJO PUVH, Piazza Garibaldi 2

prvo nadstropje

Pazite na naslov! Pazite na naslov!

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročitvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebiana 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru

Sprejema »Dinarje« na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Davek od vlog plača zavod sam.

Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolago varnostne celice (safe)

Uradne ure za stranke od 8 1/2 do 13

In od 16 do 18

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25 - 67.

Najstarejši slov. denarni zavod

JAKOB BEVC

urarna in zlatavna

Trst, Campo S. Giacomo 5

Zlato kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah

Krone plačuje višje kot vsi drugi.

Zaloga raznovrstnih ur in zlatenine. (761)

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlatice, lisic,

dihurjev, vider,

jazbecov, mačk, veveric, krto, divjih

in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10

II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljke po pošti

Priporočljive tvrdke

„Adria čevlji“

trgovina

GORICA — Corso Verdi 32

Posebnost: Velika zaloga raznih čevljev za sport

Narodna tiskarna združena s knjigovoznicno

GORICA — Via C. Favetti 9.

Narodna knjigarna združena s papirnico

GORICA — Via G. Carducci 7.

BREŠČAK ANTON

Zaloga in tovarna pohišva

GORICA — Via G. Carducci 14.

Brata CEJ

slikarja

GORICA — Via Ascoli 5.

KRUŠIČ in SIN

krojaška moistra